

၇၀၆

ပြည်တောင်စုံသား

ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးစု

သို့

ရာဇဝင်အကိုးအကား

နှင့်

ပန်းကြားအစီရင်ခံချက်။

ရိုဟင်ဂျာမွတ်စလင်ညီညွတ်ရေးတပ်ပေါင်းစု

(ရ-မ-ည-တ)

အဖွဲ့ချုပ်မှထုတ်ဝေသည်။

၁၉၆၁ (ဗေဖေါ်ဝါရီလ)

Rohangya Muslim United front of
Burma. Head Quarter.

No. 57/59, 138th Street, Mougou,
RANGOON.

Pali Pitaka Publishing Press.

ပြည်တောင်စုသားရိုဟင်ဂျာမွတ်စလင်ညီအစ်ကို

အပေါင်းတို့ခင်ဗျား။

ကျွန်တော်များ ရိုဟင်ဂျာမွတ်စလင်လူမျိုးစုတို့မှာတထေဝါငါးရာကျော်
 ကျော်ကတည်းက ရာဇဝင်အကိုးအကားနှင့် အထောက်အထားရှိကြသော
 ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ အခြားလူမျိုးစုများဖြစ်ကြသော မွန်၊ ရှမ်း၊ ကချင်၊
 ချင်း၊ ကရင်၊ ဂဏသား များကဲ့သို့သော မြန်မာပြည်သို့ရှေ့ဦးကျပ်ရောက်
 နေသိုင်လာခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသား အာရပ်နှင့် ပထန်အဆက်အနွယ် ရိုဟင်
 ဂျာ လူမျိုးများဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ရှာဖွေသုတေသနပြုခြင်း၊ ရေးသား
 တင်ပြခြင်းနည်းပါးခဲ့သောကြောင့် ရိုဟင်ဂျာ လူမျိုးများမှာ မြန်မာစာပေ
 လောကတွင် လူသိနည်း၍ ထင်ပေါ်ခြင်းမရှိဘဲနေရပေသည်။

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ ရာဇဝင် စာဆိုတော် စာရေးဆရာကြီးများနှင့် ရခိုင်
 ဘုရင်များလက်ထက်ဘိုးက နန်းတွင်းစာဆိုတော် ကဗျာနှင့် စာရေးဆရာ
 ကြီးများအဖြစ် ထင်ပေါ်ကျော်စောခဲ့သော ရိုဟင်ဂျာ ကဗျာဆရာများအား
 များသောအားဖြင့် မြောက်ဦးမင်းဆက် လက်ထက်တွင်အားပေးကူညီနှစ်
 သက်ချီးမွမ်းကြခဲ့လေသည်။ ၎င်းတို့အနက် ဆယဒ်ရှားအာလ်ဝါလ်နှင့်
 ဒေါလောသ်ကာဇီ တို့သည် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်ကြလေသည်။ ၎င်းကဗျာ
 လင်္ကာဆရာ စာဆိုတော်ကြီးများ စီရင်ရေးသားခဲ့သော ၁။ လောရီချန်
 (၆)ရာနီ။ ၂။ ဆတီးမွိုင်နာ။ ၃။ ဘာရမရှား။ ၄။ စန္ဒသုဓမ္မ။
 ၅။ ပါရ်ဒါဗတီ။ ၆။ ဆွိုင်ဗွလ်မလုပ်က်ဒီအူဇ်ဂျာမာလ် နှင့် ချန်ဒရာဗ
 တီ စသော ကဗျာလင်္ကာနှင့် ရာဇဝင်စာပေများကို ရိုဟင်ဂျာဘာသာနှင့်
 သာမက အာရ်ဗီ၊ ဖါရ်ဗီ၊ အူရ်ဒူနှင့် ဘင်္ဂလား စာပေများနှင့်လဲ မြောက်
 ဦးမင်းဆက် စန္ဒသုဓမ္မ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ နန်းရင်းဝန်ချုပ် မဝန်၏တောင်း
 ပန်မှုကြောင့် ရှားအာလ်ဝါလ်နှင့် ဒေါလောသ်ကာဇီတို့က စီရင်ရေးသားခဲ့
 လေသည်။ ထိုသို့ရိုဟင်ဂျာ စာပေနှင့် အာရ်ဗီ၊ ဖါရ်ဗီ စာပေများဖြင့်စီရင်
 ရေးသားခဲ့သော်လည်း ရခိုင်ပြည်တွင် အောက်ပါအတိုင်းစာပေယဉ်ကျေး
 မှု စလေ့ထုံးစံတို့မှာ မကြာခဏ ပြောင်းလွှဲမှုကြောင့် မထင်မရှား ဖြစ်ရ
 လေသည်။

ရခိုင်ပြည်ဘုရင်သင်္ဂသူ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ပြီးနောက် ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၄၀၄ ခုနှစ်တွင် နောင်တော်ရာဇာဓိပတိ သူ၏သား နရမိတ်လှသည် ယခုမြို့ဟောင်း အပိုင် လောင်ကြက်ထီးနန်းကို ဆက်ခံစိုးစံတော်မူလေသည် နန်းစံရာ ၂ နှစ် မှာပင် ဒါလက်မြို့စား ဘုရင်ခံ အနန္တသိန်း၏နှမတော် ရုပ်ရည်ချောမောလှ ပ၍ သူ၏ကြင်ယာတော်အား အတင်းအားဓမ္မကူခိုင်းလျက် သိမ်းယူလက် ထပ်ခဲ့၍ အနန္တသိန်းသည် နရမိတ်လှအား အမျက်ကြီးထွက်၍ ပုန်ကန်တော် လှန်နိုင်အောင် အင်းဝဘုရင်မင်းဆွေ (မင်းခေါင်း) ထံ၌စစ်အကူအညီလာ ရောက်တောင်းဆို၍ သားတော်မင်းရဲကျော်စွာအား စစ်သည်တော်သုံး သောင်းနှင့်အတူစေလွှတ်တိုက်ခိုက်စေရာ နရမိတ်လှသည် စစ်ရှုံး၍ ထွက်ပြေး ကာ ဘင်္ဂလားတွင် ဂေါဘုရင်အာဟိမာဒိန္နား (1400 . BE 722) ထံ ခိုလှုံနေထိုင်ခဲ့လေသည် ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၄၂၆ ခုနှစ်တွင် အာဟာမဒိန္နား ၏သားဖြစ်သူ နဇီရိဒိန္နား သက်ထက်တွင် နရမိတ်လှအား အောက်ပါအတိုင်း ဂတိစာချုပ် ချုပ်စေ၍ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၄၂၉ ခုနှစ်တွင် မိုလ်မူးကြီး (ဦးလုံ ခင်) ခေါ် ဝလီခါန်အား ပထန်စစ်သည်တော် ၂၀၀၀ နှင့်လွှတ်ပြီး တိုက်ခိုက် ပြန်လည် သိမ်းယူလာရာ ထီးနန်းကို ဂတိစာချုပ်အတိုင်း လိုက်နာရန် နရမိတ် လှအား ဆက်ခံစေခဲ့လေသည်။

(စာ ချုပ် မှာ)

- ၁။ ရခိုင်ဘုရင်များက သိမ်းပိုက်ခဲ့သော ဘင်္ဂလား (၁၂) မြို့ကိုပြန်လည် ပေးရန်။
- ၂။ ရခိုင်ဘုရင်များသည် မွတ်စလင်ဘွဲ့ အမည်များကိုခံယူရန်။
- ၃။ ရခိုင်ဘုရင်နန်းတော်တံဆိပ်ကြီးမှာ အိစ္စလာမ် ကလေးမာနှင့် ပါရှန် စာလုံးများ နှင့် ထုနှိပ်ရန်။
- ၄။ ရခိုင်သုံးငွေဒင်္ဂါများကိုလည်း ပါရှန်စာလုံးနှင့် အိစ္စလာမ် ကလေးမာ ပါရှိစေ၍ ဘင်္ဂလားတွင် ထုနှိပ်ရန်။

၅။ ဖါရိစီစာကို ရုံးသုံးစာပေအဖြစ်သုံးရန်။

၆။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း အခွန်တော်လက်ဆောင်ပဏ္ဍာများ ဆက်သရန်များ ပါရှိလေသည်။

သို့သော်နရမိတ်လှသည် အထက်ပါစာချုပ်အတိုင်းလိုက်နာခဲ့သော်လည်း စာချုပ်တွင် ဖါရိစီစာကို ရုံးသုံးစာပေအဖြစ်သုံးရမည်ဟူသောအမှတ် ၅ အချက်ကို ဖောက်ဖျက်ပါသဖြင့် မိုလ်မှူကြီးဝလီခန့်သည် နရမိတ်လှအားချုပ်နှောင်ထားပြီး ဘုရင်ခံလုပ်နေကြောင်း ဂေါ့ဘုရင်နဇီရ်ရှားက ကြားရပြီး အမျက်ကြီးထွက်တော်မူ၍ ဒါနပစ္စု ရာဇာမဏီဘည်းဟူသော လက်ဝဲအမှတ်နှင့် အမတ်ကြီးတို့ကို ကြီးမူးစေ၍ သက္ကရာဇ် ၁၄၃၀ ခုနှစ်တွင် နရမိတ်လှအားနန်းတင်ရန် စစ်အကူအညီထပ်၍ ပထန်စစ်သည်တော်များကို ပို့ရာ အောင်မြင်စွာတိုက်ခိုက်ပြီး ဝလီခန့်ကိုသုရ်တာန်ပြည်သို့ဖို့၍နရမိတ်လှအား ပြန်လည်နန်းတင်ပေးလေသည် ဤသည်မှာ ရခိုင်ဘုရင် နရမိတ်လှသည်ဘင်္ဂလားဂေါ့ဘုရင် အိစ္စလာမ်လက်အောက်ခံဘုရင်အဖြစ်နှင့် နေခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားပါ၏ ၎င်းသည်မြို့ဟောင်းကို ထီးနန်းစိုက်ရာ မြို့အဖြစ်ဖြင့်တည်တောင်ခဲ့၍ ၎င်းနှင့်အတူ နောက်လိုက်မွတ်စလင် ပထန်စစ်သည်တော်များနှင့် တိုင်ရင်းသားရိုဟင်ဂျာမွတ်စလင်များအတွက် မိမိတို့၏ဘာသာတရားအတိုင်း လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်နိုင်သည့် အားလျော်စွာ ဗလီကျောင်းများ စွာတို့ကိုလည်း တည်ဆောက်စေခဲ့၏ အဆိုပါဗလီကျောင်းများအနက် ရာဇဝင်ထင်ရှား၍ ယခုထိတိုင် ထင်ထင် ရှားရှားမာမာမတ်မတ်ရပ်တည်လျက်ရှိသော ဗလီတော်မှာမြို့ဟောင်းမြို့ အရှေ့တောင်ဘက် မင်းတရားပြင်ခေါ် ကဝါလောင်တွင်ရှိ၍ အမည်မှာ ဆန်ဒီခါန်ဗလီဟူ၍ ခေါ်တွင်လေသည် အဆိုပါဗလီထက်ရှေ့ကျသော ဗလီတော်မှာ မြို့ဟောင်းမြို့ ရွာဟောင်းတောဟူ၍ ယခုခေါ်တွင်သော ရိုဟင်ဂျာမွတ်စလင်များ စုပေါင်းနေထိုင်ခဲ့ကြသောရွာ မြို့၏တောင်ဘက် တောင်ခြေရင်းမှာ ရှိခဲ့လေသည် ၎င်းဗလီတော်ကို ဆန်ဒီခါန်ဗလီကြီးကို ဆောက်တည်သူ ရှားကဝါလောင်၏နောင်တော်ဖြစ်သူ ဂေါ့လောင်ဂိမြို့စား ရှားဂေါ့လောင်ဘုရင်ခံက

ဆောက်တည်ခဲ့လေသည် ဤသို့ကား (D. G. E. HALL.) နှင့်
ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာကြီး ရှားဆယားဒ်အာလ်ဝါလ်တို၏ ရေးသား
ပြောချက်များဖြစ်ပါသည်။

ရခိုင်ပြည်တွင် များသောအားဖြင့် အာရဗီအဆက်အနွယ်နှင့် အာရဗျာ
ကိုနိသည်များ ရှေ့အခါက ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခဲ့ကြသည်နှင့် သာသနာပြု
ဆရာများရောက်လာခဲ့ကြသည်ကို စစ်တွေမြို့ပေါ်ရှိ ဘာဒရမကန်နှင့် မင်း
ပြားမြို့အပိုင် လမ္မဗွတ်စလင်ကျေးရွာ၏ အရှေ့ဘက်တောင်ခြေရင်းမှာရှိနေ
သော ဘာဒရမကန်ဆိုသော သာသနာပြုဆရာကြီးများထိုင်ပြီး တရား
အားထုတ်ရာ ဘုရားတရားနှင့် ဆိုင်သောရာဇဝင်ထင်ရှားရာ အဆောက်
အဦးများရှိခြင်းအားဖြင့် သိနိုင်လေသည် ၊ ၎င်းပြင်အာရဗျာပြည် စတုတ္ထ
မြောက် သါသနာဂိုဏ်းချုပ်ကြီး တမန်တော်ဒိုဟါမ္မဒ်သခင်၏ ယမက်တော်
ဟာဇရာသ်အလီ၏ မယားငယ်သားဖြစ်သူ မိုဟာမ္မဒ်ဟာနီဖ်သည် ကမ္ဘာ
အရပ်ရပ်သို့ သာသနာပြုရင်းနှင့် စစ်တိုက်ခိုက်သွားလာနေစဉ် အခါတွင်
ရခိုင်ပြည်သို့ တိုက်ခိုက်ဝင်လာရာ ဝေသာလီမြို့၌ နေထိုင်လေသည် နောင်
တွင် ဟာနီဖ်သည် တောတောင်အလွန်ထူထပ်သောဒေသများ၌ နေထိုင်
ခဲ့ကြသည် လူသားစားလူမျိုးများ၏ ဘုရင်မကိုယာပူရီနှင့် ယှဉ်ပြိုင်တိုက်
ခိုက်၍အောင်မြင်လေရာ အိစ္စလာမ်ဘာသာသို့ သွတ်သွင်းခဲ့ပြီး ဘုရင်မကို
ယာပူရီနှင့် လက်ထပ်မင်္ဂလာဆောင်ကာ ဘုရင်မကိုယာပူရီနန်စံရာ တောင်
နန်းကိုဟာနီဖ်နှင့် ကိုယာပူရီတောင်ကီဟူသောနေရာတွင် ဘုရင်အဖြစ်နှင့်
စိုစံခဲ့လေသည် မိမိနှင့်နောက်လိုက်အာရဗျာစစ်သည်ဟော်များနှင့် သာသ
နာပြုဆရာများပါ အားလုံးတို့မှာ ၎င်းမှာဘဲရပ်ရွာအခြေပြု၍ နေထိုင်ခဲ့ကြ
လေသည်ကို ရာဇဝင်ထင်ရှားရာ အဆိုပါဟာနီဖ်နှင့် ကိုယာပူရီတောင်ကီ
ဟူသော တောင်နန်းစံရာအဆောက်အဦးရှိနေခြင်းအားဖြင့် သိနိုင်လေ
သည်။

ဟာဇရာသိ၊ ခိုဟာမ္မဒ်၊ ဟာနီဇ်သည် ရခိုင်ပြည်အနှံ့အပြား သာသနာပြုရင်းနှင့် စစ်တိုက်ခိုက်ကြလေရာ နောက်ဆုံး မြန်မာပြည်ရန်ကုန်မြို့တဘက်ကမ်း သံလျှင်မြို့တွင်ရှိသော ဘုရင်မ ရှုနာဗာန်၏တောင်ကီဟူသော ဗမာလို တောင်ဂျင် ဟုခေါ်တွင်ကြလေသည်။ ၎င်းအရပ်သို့လည်းလာပြီး ဘုရင်မ ရှုနာဗာန် နှင့် စစ်တိုက်ခိုက် အောင်မြင်ပြီး လက်ထပ်မင်္ဂလာ ဆောင်၍ နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာ သံလျှင်မြို့၌ သာသနာ ပြုရင်းနှင့် နေခဲ့ကြောင်းကိုလည်း ရခိုင်ပြည် မြောက်ဦးမြို့ ဘုရင်မင်းမြတ် နန်းရင်းဝန်ချုပ် မာဝန်၏ ပြောပြချက်အရ ရှားအာလ်ဝါလ်က စီရင်ရေးသားခဲ့သော ဟာနီဇ်နှင့် ရှုနာဗာန်ဆိုသော လင်္ကာစာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ထိုသို့ ကျွန်တော်များ ရိုဟင်ဂျာ လူမျိုးများသည် ဘင်္ဂလား၊ ပါကီစ္စတန်နှင့် အိန္ဒိယားသားများမဟုတ်သည့်အပြင် မြန်မာတိုင်းရင်းသား ရာဇဝင် အကိုးအကားများနှင့် နေထိုင်လာခဲ့ကြသော လူနည်းစုရိုးသားဖြောင့်မတ်၍ သတ္တိကောင်းကောင်းနှင့် ရခိုင်ဘုရင်မင်းအဆက်ဆက်တွင် မင်းမူးမတ်ချားသာမက စစ်သည်တော်အဖြစ် တိုင်းပြည်အတွက် အသက်ပေးကူညီလာခဲ့ကြသောရိုဟင်ဂျာလူမျိုးများဖြစ်ကြသော်လည်း လွက်လပ်ရေး တခေတ်လုံးတွင် မိမိတို့၏ အခွင့်အရေးများကို ကျပ်ပြည့်တင်းပြည့် မခံစားရဘဲ အစဉ်သဖြင့် အဘက်ဘက်မှ ချုပ်ချယ်မှုနှင့် အိန္ဒိယားသာ လိုလို ပါကီစ္စတန်သားလိုလို မသင်္ကာမှု ဒုက္ခများနှင့်ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ သို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ကျွန်တော်များ ရိုဟင်ဂျာလူမျိုး၏ အဘက်ဘက်မှ ညှို့ဖျင်းမှုကြောင့်ဟူ၍လည်းဆိုရပေမည်။

ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်များသည် မိမိတို့၏ လူမျိုးစုအတွက် လျစ်လျူရှုခဲ့သောယခင်အမှားများကို ပြန်လည် နောင်တ သတိတရားရလျက် ပြင်ဆင်ပြီး ထကြွနိုးကြားရန်နှင့် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှနေ၍ စည်းလုံးညီညွတ်စွာ အင်တိုက်အားတိုက် ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပြီဟူ၍လည်း ကျွန်တော်များ ရိုဟင်ဂျာ မွတ်စလင် ညီညွတ်ရေးတပ်ပေါင်းစုအဖွဲ့ဌာနချုပ်မှ အလေးအနက်ယုံကြည်မိပေသည်။

သို့အချင်းချင်းညီညွတ်စွာတိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အခြားပြည်
ထောင်စုသားများနှင့် ရင်းနှီးနားလည် ချစ်ခင်မှု ရရှိစေခြင်းအားဖြင့် အ
ဘက်ဘက်မှ ရင်ဆိုင်နေရသော ပြဿနာများကို လွယ်ကူစွာ ဖြေရှင်းနိုင်၍
ပြည်ထောင်စုသားအချင်းချင်း ညီညွတ်ပြီး ပြည်ထောင်စု အကျိုးအတွက်
အသက်ပေးကူညီဆောင်ရွက်မှသာလျှင် ဖြစ်မည်ဟူ၍လည်း လေးနက်စွာ
ယုံကြည်အပ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ကျွန်တော်များ၏အဖွဲ့သို့ အင်တိုက်အားတိုက် ပါဝင်ပြီး
တတ်နိုင်သည့်ဘက်မှ တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက် သွားကြပါရန် လေးနက်စွာ
ပန်ကြားမေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါသည်။

- ★ တိုင်းရင်းသား အချင်းချင်း ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှု တိုးတက်ပါစေ။
- ★ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ တော်အစိုးရ တည်တန်း ခိုင်မြဲပါစေ။

ပုံ ဆရာ M. A. အောက်ဘာလ်
အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်၊
(ရ-မ-ည-တ) အဖွဲ့ဌာနချုပ်၊
ရန်ကုန်မြို့။

(ပုံ) ဆရာ M. A. ကာဘီရ်
အမှုဆောင်အဖွဲ့ကိုယ်စား။
ရ-မ-ည-တ အဖွဲ့ဌာနချုပ်၊
ရန်ကုန်မြို့။

ဖြည့်ထောင်ချကြီးစည်းလုံးညီညွတ်ရေး

နှင့်

တိုင်ရင်းသား-အမျိုးသား-အချင်းချင်းချစ်ကြည်ရေးကို

ရှေ့လှယ်

၇၆ ကုန်မြို့ရောက်

ဂိုတင် ၇၈ အမျိုးသားတစ်ဦး

အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအကြံပေးအဖွဲ့သို့

တင်ပြသောစာတမ်း။

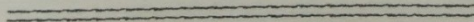

“ ဂိုဏ်းလှူဒါန်းများ ဆင်းသက်လာပုံအကျဉ်းချုပ် ” အတွက်

မာ တိ ကာ

စာမျက်နှာ

၁။	ဂိုဏ်းလှူဒါန်း များ ဆင်းသက်လာပုံအကျဉ်းချုပ်	၁
၂။	အာရပ်အမျိုးအနွယ်များ ရောက်ရှိလာဒေသများ	၁
၃။	ဝေသာလီကျောက်လှေခါးခေတ်	၃
၄။	ရခိုင်ဘုရင်နရဖိတ်လှအား ဂေဏီဂိုပထန်စစ်သည်တော်များ စစ်ကူညီပေးရန် ရောက်လာခြင်း	၄
၅။	ရခိုင်အမျိုးသားများနှင့် ဂိုဏ်းလှူဒါန်းသားများ ဘဏ္ဍလားပြည်ဆို့ထွက်ပြေး ခိုလှုံခြင်း	၈
၆။	ရခိုင်/ဂိုဏ်းလှူဒါန်းပေဏီဗြဟ္မာပြုတ်ဆိုးဝင်လာခြင်း	၉
၇။	ဂိုဏ်းလှူဒါန်းဘဝသဘာဝကား ၊ စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု၊ ခလေးထုံးစံ	၁၁
၈။	ပြည်ထောင်စုပြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရအာဏာပိုင်များ၏ မိန့်ခွန်းများ	၁၃
၉။	အာရပ်၊ ဖါရပ်၊ စန္ဒရင်နှင့်ဘဏ္ဍလားဝေဟံ၊ စကားတို့၏ ဝှင်းလင်းချက်များ	၁၆
၁၀။	သမိုင်းတွင်ထင်ရှားလျက်ရှိသော အချို့ဆောက်အုတ်များ	၁၇
၁၁။	ကိုးကားသောစာအုပ်များ ။	၁၈

ဂိုဏ်းချာလူမျိုးများဆင်းသက်လာပုံအကျဉ်းချုပ်။

ဂိုဏ်းချာလူမျိုးများသည် မည်သို့မည်ပုံဖြစ်ပေ ဟု ဆင်းသက်လာသည်ကို သိရန် သုတေသီများက လေ့လာခဲ့ကြသည်။ ယခုလည်း လေ့လာနေဆဲ။ နောင်ကိုလည်း အဆက်မပြတ် လေ့လာဦးမည် ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဂြောဟ်ဆင်းဂိုဏ်းချာ ဥပမာအားဖြင့် ဂြောဟ်ဂြိုဟ်ကြီး သူမများ၏ ပုံဝတ္ထုများ၊ လက်သံချင်း၊ (၁၂) ဂါထာများ၊ လွှမ်းချင်းများ အဆိုအရင်း၊ ဂိုဏ်းချာလူမျိုးတို့၏ ဖြစ်သော မစ္စတာ နိုင်နုလ်အင်္ဂါ နိမိတ်တမ်းများ၊ ကျောင်းအုပ်ကြီးတောင်းအပ်၊ ကေ၊ ဂါတကမန် (M.K. RAHAMAN) အစိုးရ နေရာမိကျောင်း၊ စစ်တွေ နှင့် အပ်၊ အေ၊ တတိဂါတကမန် လေ့လာရေးသားချက်အားဖြင့် ရှင်းပြသည်။ ဂိုဏ်းချာလူမျိုးများသည် အာရှတိုက် အရှေ့ဘက် အစွယ်မှ ဆင်းသက်လာကြောင်း ထွက်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ ရေးသားချက်များမှာ အထောက်အထား ဖွဲ့မဟုတ်ပါ။ ၎င်းရေးသားသော အထောက်အထားများကို စုဆောင်းဖော်ပြရလျှင် အောက်ပါအတိုင်း အကားများတွေ့ရှိရပါသည်။

အာရှတိုက် မြို့အစွယ်များ ရောက်ရှိလာ

အရပ်ဒေသများ။

ဂြောဟ်ဆင်းဂိုဏ်းများ စွာကပင် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းအရပ်ရပ် လူမျိုးတို့သည် ကုန်းကြောင်း၊ ရေကြောင်း၊ ခရီးအသွယ်သွယ်ဖြင့် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးတွင် ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများဖြင့် ပြန့်နှံ့လျက်ရှိကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ရောက်ရှိလာရသော အရပ်ဒေသတိုင်း၊ နိုင်ငံများအကြောင်းကို ရေးမှတ်ထားကြလေ့ရှိသည်။ ထိုမှတ်တမ်းများကို ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်းအားဖြင့် ကမ္ဘာအရှေ့အနောက်၊ တောင်နှင့်မြောက် နိုင်ငံများတွင် စီးပွားရေးအရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ လွှမ်းမိုးခဲ့သည်ကို သိရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုအာရှတိုက် မြို့အစွယ်များသည် ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကိုသာ ကျွမ်းကျင်ကြသည်မဟုတ်ဘဲ၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံသော သူများအားဖြင့် ဖြစ်ကြောင်း ရာဇဝင်အထင်အရှားရှိကြပါသည်။

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၉၁၅ ခုနှစ်အတွင်း အာရှတိုက် မြို့အစွယ်များသည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တိုင်း၊ နိုင်ငံအသီးသီးသို့ သမုဒ္ဒရာကြီးများကို ကျော်လွှားလျက်ရှိကြသော အရှေ့ဘက်မှ အိန္ဒိယ၊ မာလဒီဗ်၊ လာကဒီဗ်၊ သီဟိုဠ်၊ မြန်မာ၊ ဂျင်နီဗာ၊ ရိုမန်နှင့် စစ်တကာင်းကမ်း၊ ရိုးတန်း၊ မလေးရှား၊ ဂျပန်၊ ဗဟို၊ ဗီယက်နမ်၊ ဟိမဝန္တာ၊

ယိုးဒယား၊ တရုတ်နှင့်ရုပ်နီအနောက်ဘက်တွင် ဥရောပ၊ အာဖရိက စသော
တိုက်ကြီးများ ဝယ်ငှင်း၊ အာရပ်ကုန်သည်များ နိဗြာတလွှမ်း မိုးခွဲကြသည်။
ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်းနှင့်စစ်ကောင်းကမ်းရိုးတန်းသည် ငှင်းအာရပ်
ကုန်သည်များ ရောက်ရှိကြပုံကို ရာဇဝင်သက်သေသော စကားတော်အတိုင်း ဟော
ပြောပါသည်။

ရှေးတောင်းရိုဟင်ဒူလူကြီးမိဘများနှင့်ကဗျာဆရာများ၏
အဆိုအရ၊ အာရပ်လူမျိုးအိစ္ဆလာမိဘသဘာဝပုံပုံပျက်လွန်းပြစ်သူ၊ တောထဲရက်
အာလီသခင်၏သားတော် မူဟာမတ်ဟိနိစ် (MOHAMED HANIF) သည်ရခိုင်
ပြည်သို့ခရစ်သက္ကရာဇ် ၆၀၀ တွင် ကောရပ်လွှာစစ်ခွဲ အပြီး ရောက်ရှိခဲ့
လေသည်။ ငှင်းသည်နောက်လိုက်ခိုလှုံပါများနှင့်တကွ ခေတ်ရခိုင်ပြည်၊ အနောက်
မြောက်ဘက်တောတောင်ထုတ်သော နေရာများ၌ နေထိုင်ကြသော သူများ
စားစာဝတ်လုံခြုံရေးများ (CANNIBLES) ကိုစိုးမိုးအုပ်ချုပ်တော်မူ
သည့်ရခိုင်ပြည်သို့ ပြည်သားများကို လှယ်ကုန်စီးအနှောက်အရှက်ပေးလျက်ရှိ
ခဲ့သော ကာယာပူရီ ဘုရင်မ (THE QUEEN KAYAPURI) ကိုတိုက်ခိုက်အောင်
မြင်ပြီး နောက်ဘုရင်မကိုလက်ရမ်းဆီး၍ အိစ္ဆလာမိဘသဘာဝသို့သွင်းပြီးလျှင်
သိမ်းပိုက်ခံမက်တော်မူလေသည်။ ဘုရင်မ၏ နောက်တော်သားများသည်လည်း
အိစ္ဆလာမိဘသဘာဝကို ကိုးကွယ်လာကြသည်။ ဟိနိစ်နှင့်ဘုရင်မတို့သည် မောင်းတော၊
ဘူးသီးတောင်အကြားရှိ မေယုတောင်တန်းတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ သူတို့နေထိုင်
ခဲ့ကြသော တောင်ထိပ်ကို "ဟနိစ်" နှင့် "ကာယာပူရီ" တောင်ထိပ်ဟူ၍ ယခုထိ
ရိုဟင်ဒူများ ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ကြလေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ လူသားစား
တောင်ပေါ်လူရိုင်းများသည် ယဉ်ကျေးသောလူမျိုးများ ဖြစ်လာကြသော
ကြောင့်၊ ရခိုင်ပြည်သည် ငှင်းတို့၏ ဘေးရန်မှကင်း၍ အလွန်ငြိမ်းချမ်းသာယာ
ပြီး၊ စည်းကမ်းဆင်ခြင်သောတိုင်းပြည်ဖြစ်လာလေသည်။

ဤအကြောင်းကို တောက်ရှု၍ပင် ရခိုင်ပြည်အား "အာရပ်နီ"
ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်ဟုဆိုပါလော့၊ ငှင်းနာမည်သည် ယခုအချိန်ထိကမ္ဘာ
တဝှမ်းလုံး တွင်တင်တင်ရှားရှား တည်ရှိနေကြပါသည်။ ဟနိစ်နှင့်ငှင်း၏
နောက်တော်သားများသည် တောင်ပေါ်လူရိုင်းများကို အောင်မြင်စွာ

---

(၁) အာရပ်နီသည်အာရပ်စာပေစကားမှဆင်းသက်လာသော စကားလုံး
ဖြစ်သည်။ အိဗ်ဂျိဟ်မှ အိစ္ဆလာမိဘ ခြေခံငါးပါး (Five Principles of
Islam) ကို ငြိမ်းချမ်းသာယာပြီး၊ စည်းကမ်းဆင်ခြင်သော စောင့်
ရှောက်နိုင်သော နေရာ ဖြစ်သည်။

ဗြဟ္မစာအာဏာလွှမ်း မိုး နိတ်ခွဲသဖြင့်၊ ၎င်း တို့အား အနောက်ကျား၊ အနောက်
တကျား (WESTERN TIGER) ဟု၍ ယခုထိအမျှတ ၎င်း တို့၏ ရဲရယ်၊ သတ္တိရှိပြည်စုံ
မျှ ကိုအမွှမ်း တင် ဝေ T ဝေ T လှေ ရှိကြသည်။

“ ဝေသလံ ကျောက်လှေမ်း ဝေတ် ” ။

(ဝေရစ်သက္ကရာဇ် အခါ (၇) ရာစုမှ (၈) ရာစုကလင်္ကာ)

အချိန်ကလေးအား ဖြင့်ရရှိပြည်သည် ဝေသလံ ကျောက်လှေမ်း ဝေတ်
သို့ ရောက်ရှိခဲ့ ပြီး ဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် (၇၀၀) ခုနှစ်တွင်မဟာစန္ဒြမင်း
ရရှိပြည်ကို အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ထိုမင်း လက်ထက်၌ နေ့စဉ် နေ့တွင်ရမ်း ငြိအွန်း
(RUMREE ISLAND = RAHAM BAUBREE) အနီး တွင် အာရပ်ကုန်သည်သင်္ဘော
ပေါင်း ပြောက်ပြား ခွာသည့် လေပြင်း ပုန်တိုင်း ကျောက်ပျက်စီး ခွဲရာ ဒုက္ခအမျိုး
မျိုး တို့ဖြင့် ဤ၍ ရက်သတ္တပတ်မျှ ကြာသောအခါ ရမ်း ငြိအွန်း ပေ T သို့ ရောက်ရှိ
ခဲ့လေသည်။ ၎င်း တို့သည် အွန်း သူ၊ အွန်း သား များ နှင့် တွေ့ဆုံအခါ ရဟမ်း၊
ရဟမ်း (သနား ပါ၊ သနား ပါ) ဟု၍ ဆိုကြကုန်၏။ အခါ ကျန်း သား တို့က အာရပ်
စကား ကို နား မလည် နိုင်ကြသည့် နှင့် “ ရဟမ်း ” ဆိုသည့် ယူမျိုး တူထင်မှတ်လျက်
၎င်း ဒုက္ခသည်တို့အား “ ရဟမ်း လူမျိုး ” “ ရဟမလူမျိုး ” ဟု ဝေ T ဝေ T ကြ
လေသည်။ အချိန်ကလေးလျှောက် လာသည့် နှင့်အမျှ “ ရဟာပ၊ ရဟင်ချာ၊ ရိုဟိုင်း၊
ရိုဟင်ချာ ” စသည့် ဖြင့် အမျိုး မျိုး ဝေ T ဝေ T ကြ လေသည်။ ထိုသို့ ရောက်ရှိလာသော
အာရပ်ကုန်သည်တို့၏ ရဲရယ်၊ သတ္တိရှိသော စွာမသဘိတို့ကို မဟာစန္ဒြမင်း ကြီး
(၇၀၀ - ၈၀၀) ကြား သိသောအခါ လွန်စွာ နှစ်ထောင်း အား ရလှသဖြင့်
အလှဆုံး အမျိုး သမီး များ နှင့် လက်ထပ်ပေး ပြီး ၎င်း တို့အား စစ်တပ်များ တွင်
စစ်ဆေး နာပတ်များ ၊ ဗိုလ်ချုပ်များ ၊ ဝန်ကြီး များ နှင့် ပြိုင်စား နယ်စား များ
အဖြစ်အသီး သီး ခန့်ထား ချီး ပြောက်ခဲ့၍ ရရှိပြည် ပြောက်ပိုင်း လေမျှ မြစ်
(LEMYO RIVER)^၄ ၊ ကုလား တန်မြစ် (KULANDAN RIVER)^၅ ၊ မေယု မြစ်
(MAYU RIVER)^၆ ၊ နတ်မြစ် (NAFF RIVER)^၇ စသော မြစ်များ တလျှောက်တွင်
ရွာကြီး ရွာငယ်များ တည်ဆောက်ပေး ၍ တောင်ပိုင်း တွင်လည်း သံတွဲ ၊ ကျောက်
ဖြူ ၊ ရမ်း ငြိ ၊ ကျောက်နီ မေတ် စသော ဒေသများ တွင်လည်း တည်ထောင်ပေး ခဲ့
လေသည်။

၂။ ရဟာပ ဟုဆိုသည်အာရပ်စကား မှအင်း သက်လာသော စကား လုံး ဖြစ်ပါသည်။
ရဟာပ သနား ခြင်း ဖြစ်၍ “ ဝရို ” သည် အာရပ် ဒေသတို့ အမိ ပွယ် ရပါ
သည်။ အမိ ပွယ် ယူ နား ညွှာတင်ခြင်း နှင့် ပြည်စုံ ဆီအာရပ် ဒေသ ဖြစ်သည်။

၃။ ရဟာမသည့်အာရဗီကေား မှဆင်းသက်လာသော ကေားလုံးဖြတ်၍
သနားခြင်း ခံရသောလူမျိုး တူအဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။

၄။ လေမျိုးဖြတ်ကို ရိုဟင်ဒျာများက "လောင့်ဘိုက်" (ဝါ) လောင့်ဘိုက်
ဖြတ် ခေါ်၍ အာရဗီကေားလုံးဖြတ်ပါသည်။ ၎င်းဖြတ်အနီး တိုက်တွင်
သီးနှံစိုက်ပျိုး ရာတွင်အထူး အောင်မြင်သဖြင့် မြေဩဇာ ပေါများသော
(FERTILIZED LAND) နေရာတူအဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။

၅။ ကုလား တစ်မျိုး "ကုလား ခန်း" မှဆင်းသက်ပြီး ပါရဗီကေားလုံး
ဖြတ်ပါသည်။ ကုလား ဆိုသည်မှာ ဦးထုတ် (PRAYER CAP)။ "ခန်း" သည်
ဥာဏ်ပညာ နှင့်ပြည့်စုံခြင်း အဓိပ္ပါယ်မှာ ဦးထုတ်ဆောင်း ပညာရှိ၊
ပထန်စွာ စိတ်ဓာတ်များ ကို နေရာချထားသော အရပ်ဒေသ ဖြစ်သည်။
(Cap wearing learned Ghuri Phatan Warriar resettlement Place)

၆။ မေယုမြစ်ကို ကုလားပန်ချန်က ခေါ်၍ ပါရဗီကေားလုံးဖြတ်ပါသည်။ ကုလား
သည်ဦးထုတ်ဖြတ်၍ ပန်ချန် သည် ၅၀ ဖြတ်ပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်အပြည့်
အစုံမှာ ဦးထုတ်ဆောင်း ပထန်စွာ စိတ်ဓာတ် ၅၀ အား ပြန်လည်နေရာ
ချထား ပေး ရာအရပ်ဒေသတူ ရပါသည်။

၇။ နတ်မြစ် (Naff River) သည်ပါရဗီကေားလုံးဖြတ်ပါသည်။ နတ်မြစ်အဓိပ္ပါယ်
မှာ "ဗဟိုချက်" ဖြစ်ပါသည်။ နတ်မြစ်သည် ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်း နှင့်
ဝင်တကောင်းကမ်းရိုးတန်း အလယ်ဗဟိုတွင်တည်ရှိသဖြင့် "နတ်" တူ
အမည်ပေးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရခိုင်ဘုရင်နရမိတ်လှအား ဂေါ်ရီပထန်ဝင်သည့် ဓာတ်
များ ဝင်ကုပေး ရန် ရောက်လာခြင်း ။

(သက္ကရာဇ် ၁၄၀၄ ခုနှစ်မှ ၁၄၃၄ ခုနှစ်အထိ)

သက္ကရာဇ် ၁၄၀၄ ခုတွင် သိင်္ဂယုမင်း နတ်ရွာ ဝံလွန် ဓာတ်မူပြီး နောက်၊
နရမိတ်လှသည်ထီး နန်းဆက်ခံ ဓာတ်မူလေ၏။ ထိုအခါမင်း ဂျော့ဘုရင်အင်္ဂလိပ်
ဓာတ် ၃၀၀၀၀ (သုံးဆောင်း) နှင့်လွှာ ရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်း ကိုခံခဲ့ရလေသည်။
ရခိုင်ဘုရင်နရမိတ်လှမှာမင်း ဂျော့ဘုရင်အင်္ဂလိပ်မှ ကိုမရခံနိုင်သဖြင့်၊
လောင်းကြက်မြို့ ဓာတ်သည့်သက္ကရာဇ် ၁၄၀၆ တွင်ဖျက်စီး၍ နရမိတ်လှသည်
ဘင်္ဂလား ဝုလ်တန်ဘုရင် အာဟား မတ်ဂျား (AHAMED SHAH) ထံခံစား ခဲ့ရ
လေသည်။

နရမိတ်လှသည့်အခါတည်း မတ်ရွာ၊ ထံဝင်း၊ အပြာတော်တမ်း နေဝင်
 ဆီနီယ ပြည်ဒေလီဘူရစ်က (ရခိုင်ရာဇဝင်အရဆိုပါမူ ဇွန်ပူရ်ဘူရစ် ရူလ်တန်
 ဆီဘရဟင် (SULTAN EBRAHIM) ကတစ်လား ရူလ်တန်ပြည်ကိုတိုက်ခိုက်လာရာ
 နရမိတ်လှသည့် ထိုဝင်္ဂဝွေဝင်္ဂဝွေ ခွံခွံ တိုက်ခိုက်အောင်မြင်သောကြောင့်၊
 တစ်လား ဘုရင်ကအလွန်နှလုံးခြိုက်၍ သား တော်ခေတ်ကြောင်း၊ နရမိတ်လှသည့်
 တပေညး တော်ခေတ်ခွဲကြောင်း ဆရာတော်ဦးညွှာကဆဲ ညေဝင်္ဂီရာဇဝင်
 သတ်၍ ပါရှိပါသည်။ ဤသည့်ကို ထောက်ပြခြင်း အားဖြင့် ရခိုင်လူမျိုး နှင့် ရိုဟင်ချာ
 တို့သည် ရင်းဆကို မောင်ရင်း နှမလို ဖြစ်ပေ၍ နေလာခဲ့ကြောင်း ထင်ရှား
 နေပါသည်။

အခါတည်း မတ်ရွာ၊ သည် ထိုဝင်္ဂဝွေကို အောင်မြင်တော်မူပြီး နောက်
 သား တော် နဇီရ်ရွာ (NAZIR SHAH) အား သက္ကရာဇ် ၁၄၂၆ ခုနှစ်
 တွင် ဝေါက်ပြုစီမံ နန်းကိုလွှဲအပ်ပေး တော်မူလေသည်။ ထိုအခါ
 နရမိတ်လှသည့် ရခိုင်ပြည် လောင်းကြက်ပြုစီမံ နန်းကိုပြန်လည်သိမ်း ပိုက်ခိုင်ရန်
 နဇီရ်ရွာ၊ ထံဝင်္ဂီ တောင်းခဲ့ရာ၊ ဘုရင်မင်းမြတ်က အောက်ပါအချက် (၆)
 ချက်ကိုလက်ခံသောတူပါက ဝင်္ဂီပေး မည်တူဝတ်ပြုလိုက်သည်။ ၎င်း အချက်များ
 ၅၁။ ။

- ၁။ ။ ရခိုင်ဘုရင်များ သိမ်းပိုက်ခဲ့သော တစ်လား (၁၂) မြို့ကိုပြန်ပေး
 အပ်ရန်။
- ၂။ ။ ရခိုင်ဘုရင်များ သည် မူဝလင်ဘူနာ မည်များ ခံယူရန်။
- ၃။ ။ ရခိုင်ဘုရင် နန်း တော်စံဆီပိကြီး ၅၁ က လေမတ်တော် (အစ္စလာမစ်
 ဘာသာကိုလက်ခံယုံကြည်မှု) ကို ပါရှန်း (Persian) ဝင်္ဂီလုံး များ
 ဖြင့်ထုနှိပ်ရန်။
- ၄။ ။ ရခိုင်ပြည်သုံး ငွေဒင်္ဂါး များ ကို ဖိရဝ်ဝင်္ဂီလုံး များ နှင့်တစ်လား တွင်
 ထုနှိပ်ရန်။ ၎င်း ဒင်္ဂါး များ တွင် " ကလေမတ် " (The Mohamedan
 Confession of Faith) ပါရှိရန်။
- ၅။ ။ ဖိရဝ်ဝင်္ဂီကို ရုံးသုံး ဝင်္ဂီပေးအဖြစ်သုံး ရန်
 နှင့်
- ၆။ ။ နှစ်ဝင်္ဂီနှစ်တိုင်း အစ္စနစ် တော်လက်ဆောင် ပဏ္ဏာဆက်သရန်ကို ဖြစ်သည်။

အထက်ပါအချက် (၆) ချက်ကို နရမိတ်လှသည့် သောတူသဖြင့်၊ နဇီရ်ရွာ၊
 သည် သက္ကရာဇ် ၁၄၂၉ ခုတွင် ခိုလှုံချုပ် ဝလီခန် (WALI KHAN) (ရခိုင်
 ရာဇဝင်အရ လူလုံခင်) ဦးစီး ခေါင်းဆောင်သော ဝင်္ဂီသည့်တော်
 ၂၀၀၀၀ (နှစ်သောင်း) ပါဝင်သည့် ပထန်ဝင်္ဂီတစ်စုကို နရမိတ်လှ နှင့်

အတူ ရခိုင်ပြည်ကို တိုက်ခိုက် ရန် ဝေလွှတ်လိုက်သည်။ ဤဝင်သည် တော်ဖျား သည် ဝေ
လန်ဂီ တောင်ကြား လမ်း ရေကြောင်း တစ်ကြောင်း ၊ ဝလီခန် (နေ့ခင်း ဝါအာလီခန်)
ကြား လမ်း ဖြစ်ကြောင်း ၊ ရခိုင်ပြည်ကို ချီတက်တိုက်ခိုက် အောင်မြင်၍ နဖီဂျော
မှာထား သည်အတိုင်း မွန်များ ကို ရွေ့မုန်း ကာ ၊ ရခိုင်ပြည်ကို သိမ်း ပိုက်ပြီး နောက် ၊
နရမိတ်လှကို နန်း တင်ခဲ့သည်။

သို့သော် မကြာမီ ။ ဝလီခန် သည် နရမိတ်လှ နှင့် မသင့်မတင့် ဖြစ်
၍ နရမိတ်လှကို ဖမ်း ဆီး ကာ ဘာဘူ တောင်တွင် ချုပ်နှောင်ထား ပြီး ၊ ရခိုင်ပြည်
ကို တနှစ်ခိုး ပါး အုပ်ချုပ် တော်မူ လေသည်။ ဝလီခန်သည် နရမိတ်လှအား ဖမ်း ဆီး
ချုပ်နှောင် ခြင်း အကြောင်း ရင်း မှာ နရမိတ်လှသည် ဝတီဝန်ခံ ချက်မှ နံပါတ်
(၅) ပါအချက်ကို မဖက်ဖျက် ခဲ့ ခြင်း ကြောင့် ဖြစ် လေသည်။ နရမိတ်လှကို မနာလို
မုန်း တီး သူ ရခိုင်အကြီး အကဲတဦး (အနန္တသိန်း ဖြစ် နိုင်သည်) နှင့် ပေါင်း ၍
နရမိတ်လှကို ဖမ်း ဆီး ခဲ့သည်ဟု ဆာအာသား ဝေယာ (Sir Arthur Phayre) က
ရေး သား ခဲ့ လေသည်။ သို့ရာတွင် နရမိတ်လှသည် ကိစ္စပ နဒီမြစ်သို့ သွယ်ထွက် ပြေး
တိမ်း ရှောင် နေခဲ့ သော်လည်း တော်မူ နရ ခေ ။ မင်း ဝရီ၏ အကူအညီဖြင့် အချုပ်
အနှောင်ထဲ မှ ထွက် ပြေး ၍ ဘင်္ဂလား ဘုရင် ဂုလ်တန်ထံ ပြန်လည် ၍ ဝေး ခြီး နေ ဝက်
အကြောင်း ဝိုက် လျှောက်ထား တော်မူ လေသည်။

နဖီဂျော သည်လည်း အမျက် ဒေါသထွက် တော်မူ၍ ခန်ပါဝူ ၊ ရာဇမနီ ၊
ဆတ်ထား ဝန်လင်္ကာ လက်ခံအမတ်တို့ကို အမှူး ပြု၍ ဝလီခန် ခေါင်း ဆောင် သော
ဝင်တပ်ထက် တောင့်တင်း သော အင်အား ဖြင့် ဗိုလ်ချုပ် ။ ဝန်ခီခန် (SANDI
KHLAN) ခေါင်း ဆောင်သည့် ဝင်တပ်တစ်တပ်ကို နရမိတ်လှအား နန်း တင်ရန်
ဝေလွှတ်ပြန် လေသည်။ ဝန်ခီခန်သည် ဂုလ်တန်ဘုရင် မိန့်ကြား တော်မူသည့်အတိုင်း
နရမိတ်လှကို နန်း တင်၍ ဝလီခန်ကို ဘင်္ဂလား ပြည်သို့ ပြန်ပို့ ခဲ့သည်။

နရမိတ်လှသည် ၁၄၃၃ ခု နှစ်တွင် မြောက်ဦး (မြို့တောင်း) မြို့ကို
တည်ထောင်၍ ဤဝင်သည် တော်ဖျား မှာ သူ့ ဝါ သော ကြောင်း ၊ နရမိတ်လှက
ခံဝင် နှင့် တိုက်ခိုက်ပြု ရန်အရှေ့အနောက် တောင် မြောက် အဝှမ်း သော နယ်ဝပ်
ဒေသများ သို့ ပိုတား ခဲ့ လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဒုတိယ ဝင်တပ်သည် ၎င်း တို့၏ အိမ်ချက်
ရေ၊ မွေး ရပ် မြေသို့ မပြန်ဘဲ ရခိုင် ပြည်တွင်း နိဂြိုင်း များ ၊ ဝင်ဗိုလ်များ ဝ
သော ရာထူး ကြီး ဝယ်များ တွင် ဝင် ရောက်အမှု ထမ်း ဆောင်ကာ အမြဲ နေထိုင်
ကြ လေသည်။ သူတို့သည် ရခိုင်ပြည်တွင် များ ခွာ သော (ပလီဝတ် ကျောင်း) တော်
များ ဆောက်လုပ် ခဲ့ကြသည်။ ၎င်း အဆောက်အဦး များ အနက် ၁၄၃၃ ခု တွင်
တည်ဆောက် ခဲ့ သော ။ ဝန်ခီခန် ပလီ (Sandi Khan Mosque) သည် ယခုထက်တိုင် ထင်ရှား ရှား
ရစ်တည်လျက် ရှိကြ ပါသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်၏ စွယ်စုံကျမ်းများ စာအုပ်များကို စုစည်းပြီး မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရအဖွဲ့က ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဤစာအုပ်များသည် မြန်မာ့သမိုင်းနှင့် နေရာဒေသများကို ပိုမိုစိစစ်စေရန်အတွက် အထောက်အကူပြုမည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၄၃၀ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ကို စတင်စိုးစံခဲ့သော နရပတိက ပုလဲကျွန်းကို အစိုးရအဖြစ် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို စတင်စိုးစံခဲ့သော နရပတိ၏ မိသားစုတွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို စတင်စိုးစံခဲ့သော နရပတိ၏ မိသားစုသည် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို စတင်စိုးစံခဲ့သည်။

ရခိုင်နယ်များ	စတင်စိုးစံသည့် နှစ်	အစိုးရအဖွဲ့
၁။ နရပတိ	1404 - 1433	စမန် (SA MAN)
၂။ နရပတိ (ဝေင်) မင်းစင်	1433 - 1459	အလီခန် (ALI KHAN)
၃။ ဘဝေင်	1459 - 1482	ကလေးမာရှား (KALAIMA SHAH)
၄။ မင်းဘင် (အင်းပါ)	1535 - 1553	ဇာဘူခန် (ဝါ) ဝုလ်တန် (ZABUQ SHAH OR SULTAN)
၅။ မင်းစလောင်း	1571 - 1593	စိကန်ဒါရှား (SIKHAN DAR SHAH)
၆။ မင်းရဲစော	1593 - 1612	ပထမမြောက်စလင် (စ) ရှား (SALIM SHAH I)
၇။ မင်းစမောင်း	1612 - 1622	ဟူဝ်ခန်ရှား (HUSSEIN SHAH)
၈။ သီရိလှိုင်	1622 - 1637	ဒုတိယမြောက်ဟူဝ်ခန်ရှား (HUSSEIN SHAH II)

ရခိုင်အမျိုးသားများနှင့် ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသားများ

ဘင်္ဂလားပြည်သို့ ထွက်ပြေးခိုလှုံခြင်း။

(သက္ကရာဇ် ၁၃၈၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ)

ဘိုး တော်ဘုရားသည် ထိုနှစ်တွင် ၎င်း၏သား တော်အိမ်ရှေ့မင်း သား နှင့်တကွ ဝင်သည် တော် ၂၀၀၀၀ ၊ မြင်း ၂၅၀၀ ကောင်၊ ဆင် ၂၀၀ ကို အမရပူရ မြို့တွင် စုဆောင်း၍ ဝင်ကြောင်း (၄) ကြောင်း ခွဲ၍ ရခိုင်ပြည်ကို အလုံး အရင်း နှင့် ချီတက်တိုက်ခိုက် လေသည်။ ဝင်ကြောင်း (၃) ကြောင်း သည် ကုန်းလမ်း အတိုင်း ချီတက်ပြီး နောက် တကြောင်း မှာ ဇရဝန်မြစ်အတိုင်း ပုသိမ်မြစ်မှ နေ၍ ချီတက်တိုက်ခိုက်သည်။ ဘိုး တော်ဘုရား မှာ လက်နက်အင်အား တောင့်တင်း သည် အလျောက် ၊ သံဇွန် နှင့် ကျောက်ဖြူ ကို အလွယ်တကူ ပင်သိမ်း ပိုက် နိုင် လေသည်။ ၎င်း ဝင်ပွဲတွင် ရခိုင်ဘုရင်အရှေ့ နိမ့်ခွဲရ လေသည်။ မဟာပြုတ် မုနိရုပ်ပွား တော်ကိုလည်း မြန်မာပြည်သို့ယူဆောင်ခဲ့ကြ လေသည်။ ရခိုင် နှင့် ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသား မြောက်မြားစွာကို ဝင်သုံး ပန်း အပြတ်ဖမ်းဆီး၍ မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်သို့ ခေါ်ဆောင်လာပြီး အလှုပ်ကြမ်းများ ခိုင်း ဝေကြ လေသည်။ ရခိုင်ပြည်တွင်းလည်း အလောင်းမင်း တရားသည် ဝင်သည် တော် ၁၀၀၀၀ (တဆောင်း) ထိထား၍ ဝင်ချုပ်ချုပ် ရေးဖြင့် ချုပ်ချုပ်ခွဲ လေသည်။ ၎င်း ဝင်ချုပ်ချုပ် ရေး လက် အောက်တွင် ရခိုင် ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသား ၈၀၀၀၀ (ညှစ်ဆောင်း) ကျော်တို့သည် အမျိုးမျိုး သော ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှု ခံရကြောင်း ဝင်တကောင်း နယ်ဘက်သို့ ထွက်ပြေး ခိုလှုံ ခဲ့ကြ လေသည်။ ၎င်း မှာ ယနေ့ထိ ဝင်တကောင်း ဘက်တွင် ရခိုင်လူမျိုးများ နေထိုင်ခြင်း ကသက် သေထုလျက် ရှိကြ ပါသည်။ ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသား များ မှာ ဘာသာရေး တူညီမှုများ ရှိပင် ရှိပြား သော်လည်း ၊ အနည်း ဝယ်တိမ်ကောသွား သည်။ သို့သော် ဝင်တကောင်း ဘက်တွင် ရိုဟင်ဂျာများ အား “ ရိုဟင် ” ဟု သော အမည်ဖြင့် ယခုတိုင် တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုနည်းတူ နရမိတ်လှဘုရင် ဘင်္ဂလား ပြည်သို့ ခိုလှုံ တော်မူခဲ့ ဝင်ကလည်း ရခိုင် အမျိုးသား နှင့် ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသား မြောက်မြားစွာ ဘင်္ဂလား ပြည်သို့ ထွက် ပြေး တိမ်းရှောင်ခဲ့ကြောင်း ၊ ရှေးလူကြီး များ ၏ အဆို ရှိပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ရှေးကောင်း ရိုဟင်ဂျာ ပညာရှိ လူကြီး သူမများ ၏ ပုံဝတ္ထုများ ၊ လင်္ကာသီချင်းများ ၊ (၁၂) ရာသီခွဲချင်း များ ၊ ဇွမ်းချင်း များ ၊ ရိုဟင်ဂျာသုတေသီများ ၏ လောလောချက်မှတ်တမ်း များ နှင့် ရာဇဝင် သက်သေသဘော များ အရ ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသား သည် ရှေးဦး ပထမဆုံး

အာရဗီစင်ပြေး အဆက်အနွယ်များ ၊ ဒုတိယသုတ်အနေဖြင့် အာရဗီကုန်သည်များ
 နှင့်တတိယသုတ်အဖြတ် ပထမစင်ကုတော်များ အဖြတ်အသီးသီး ရောက်ရှိလာပြီး ၊
 ပူလ နေထိုင်သူများ နှင့် သေဘိဇင်း ၊ ၎င်းတို့အချင်းချင်း သေဘိဇင်း ၊ အိမ်
 ထောင့်ကျခြင်း ဖြင့် ဖောက်ပျိုး လာသော အမျိုးအနွယ်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကို ရှေ့
 အခါက အနောက်ကျား (WESTERN TIGER) ဂဟာမ ၊ ဂဟင်ဂျာ ၊ ရွာဟောင်း က
 ကျား ၊ ရိုဟိုင်း ၊ ရိုဟင်ဂျာ ဝယဖြင့် အမျိုးမျိုး ခေ T ဝေ T ခွဲသော်လည်း ၊
 ယခုအခါ တိုနာမည်များ တဖြည်းဖြည်း ပျောက်ကုန်သွားပြီး ၊ " ရိုဟင်ဂျာ "
 တို့ သေအမည်တစ်ခုသာ ခေ T များ လေသည်။ ဤသည်ကို ကြည့်ရှုခြင်း အားဖြင့်
 ရိုဟင်ဂျာလူမျိုး များ သည် အေဂျီယန်အာရဗီနှင့်အင်ဒိုအာဂျီယန်လူမျိုး များ
 ရောနှောထွက်ပေ T လာသောလူမျိုး တမျိုး ဖြစ်သည်။

ရခိုင် ရိုဟင်ဂျာတို့အပေ T ကြွ မွှာခြုံ တံဆိုး ဝင်လာခြင်း ။

(သက္ကရာဇ် ၁၉၄၂ ခု မေလ)

၁၉၄၂ ခု နှစ်ပြိုတိုသည့် နယ်ချဲ့သမား များ ရခိုင်ပြည်မှ နောက်ဆုတ်သွား
 အပြီး ၊ ဖက်ဆစ်ဂျပန်များ မရောက်ရှိမီ ကြားကာလ မေလတွင် ဖြစ်သည်။ ။
 နယ်ချဲ့သမား များ ၏ ခြေထိုး မှုကြောင့် သေဘိဇင်း ၊ အခြား အင်အား ဝုတဝု
 ခြေထိုး သေဘိဇင်း ၊ နှစ်ပေါင်းအတန်ကြာကပင် ဝင်ရင်း အကို ၊ မေဝင်ရင်း
 နှစ်မလှိုင်မင်ရင်း နှိုး ဝှာ တ မြေတည်း နေ ၊ တရုတ်ပြည် သေဘိဇင်းလော
 ခွဲသော ရခိုင် / ရိုဟင်ဂျာကြား အဖြူပေ T အစွဲကွက်ထင်ခွဲ ရလေသည်။ မတော်တဆ
 ကျောက်ဖြူ ခရိုင် မြေပုံ မြို့နယ်မှ ဝတ်သော ရခိုင် / ရိုဟင်ဂျာလူမျိုး ရေးအခိက
 ဂုန်း ခြေထိုး ၊ ဝတ်တွေ ခရိုင် (AKYAB DISTRICT)^၀ မြို့နယ်တိုင်း လိုလိုသို့
 ပြန့်နှံ့သွား ကြသည်။ ၎င်း အခိက ဂုန်း ခြေထိုး မြေပုံ မြို့ နှင့် ဝတ်တွေ ခရိုင်
 မြို့နယ်အသီးသီး တွင် ဖျက်စီး ဆုံးရှုံး ခွဲသော ရိုဟင်ဂျာ ရွာများ ၏ ဝင်ရင်း မှာ
 မြေပုံ မြို့နယ်မှ ရွာ ပေါင်း (၃၀) ။ မင်းပြား မြို့နယ်မှ (၂၇) ရွာ ။ ပေါက်
 တောမြို့နယ်မှ (၂၅) ရွာ ။ မြို့ဟောင်း မြို့နယ်မှ (၅၀) ရွာ ၊ ကျောက်တော
 (၇၀) ရွာ ။ ဂုဏား ကွန်း မှ (၅) ရွာ ။ ရလွှာ တောင် (၂၁) ရွာ ။ ဘူးသီး
 တောင်မှ (၅၅) ရွာ ။ မေဝင်း တောမြို့နယ်မှ (၀) ရွာ ၊ ဝုပု ပေါင်း (၃၀၇)
 ရွာ * * ဖျက်စီး ခံ ခွဲရပြီး ၊ မေဝင်း တော ၊ ဘူးသီး တောင်နှင့် ရလွှာ
 တောင် မှ အချို့ နေရာများ တွင် ရိုဟင်ဂျာ ရွာများ ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်ခဲ့သည်။

၀ ။ Akwab = အေသော်ပါဂရိတဘာသာမှ ဆင်းသက်လာသော ဝကား လုံးဖြတ်ပါ
 ပါသည်။ အေ = တစ် ၊ ဘာ = ရေ (ONE WATER) or (ONE RIVER)
 မြေတပြေစီအဝတ်တော်ရှိခြင်း ကို ခွဲ၍ ခေ T ဝေ T သေအမည်ဖြစ်သည်။
 * * ဖျက်စီး ခွဲသော ရိုဟင်ဂျာ ရွာများ ၏ အနည်းဆုံး အိမ်ခြေပေါင်း ၂၅၀၅
 အများဆုံး အိမ်ခြေပေါင်း (၃၀၀၀) ကျော်ရှိခဲ့သည်။

အခြား မြို့နယ်များတွင် ၆၀၀၀၀ (ခြောက်သောင်း) ကျော်မျှ ရိုက်ချာများ သည်အသတ်ခံခဲ့ရပြီး ၊ ကျန်ရစ်ခဲ့သူများ မှာယ နေထိမောင်း တော ၊ ဘူးသီး တောင်မြို့နယ်များ ၌ အခြေခိုက် နေထိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ တချို့မှာ ၎င်းတို့၏ဘဝပေး ရုပ်ငွာ နယ်ပြန်လည် နေထိုင်ရန်ကြိုးစား ဆောင်ရွက်လည်း အဖက်ဖက်မှ အနှောင့်အယှက်များ ကြောင်း ၊ မပြန်နိုင်ဘဲ ၊ မောင်းတော ၊ ဘူးသီး တောင်မြို့များ တွင်သာ ကြပ်တည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါး ဝှာဖြင့် နေထိုင်ရပါသည်။

ဤအခါက ရုန်းကြောင့် ၊ ဘူးသီး တောင်တွင်တချို့သော ရခိုင်အမျိုးသားများ သတ်ဖြတ်ခြင်း ခံခဲ့ရသော်လည်း ၊ မောင်းတောမှ ရခိုင်အမျိုးသားများ မှာ မူလုံး ဝသတ်ဖြတ်ခြင်း မခံရဘဲ အိန္ဒိယ ပြည်သို့ထွက်ပြေး ရှိခဲ့ နတ်ပူရ် (DINAZ PUR) တွင်တည်း ခိုဝှမ်း ချ နေထိုင်ပြီး ဗြိတိသျှအစိုးရ ကျွေးမွေး ဝေငှ ဂြောက်ထားသည်။ ဘူးသီး တောင်မြို့မှ ရခိုင်အမျိုးသားများ သည် မင်းပြား ၊ ပေါက်တောဘက်သို့ထွက်ပြေး ခိုလှုံကြ လေသည်။ ထိုနည်းတူစွာ ဝရိုင်မြို့နယ်အသီးသီး မှ ရိုက်ချာအမျိုးသားများ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ပြီး မောင်းတော ၊ ဘူးသီး တောင်တွင်လော ဂြောက်စုစည်း ခဲ့ရာမှ အစား ကြပ်တည်းခြင်း ၊ အနှောင့်အယှက်ခြင်း ၊ ရောဂါဘယကျ ရောက်ခြင်းဖြင့် ၊ ၁၀၀၀၀ (တသောင်း ရှစ်ထောင်ခန့်) သော ရိုက်ချာအမျိုးသားများ လည်း အိန္ဒိယပြည် ရောဂါပူရ် (RAUNG PUR) မြို့သို့ထွက်ပြေး ရှိဗြိတိသျှအစိုးရ၏ ဝေငှ ဂြောက်မှုကို ခံယူခဲ့ကြ လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့ ၊ ရခိုင်ပြည်ကိုပြန်လည်သိမ်းပိုက် သောအခါတွင် ခို နတ်ပူရ် ဒုက္ခသည် ဝှမ်းမှ ရခိုင်အမျိုးသားများ အား လုံးကိုယူ ဆောင်လာ၍ ၎င်းတို့၏ မွေးရပ်အရပ်ဒေသများ သို့ အစိုးရ၏အကူအညီဖြင့် ပြန်လည်၍ နေရာချထား ပေး လေသည်။ ထိုနည်းတူစွာ ပင်ရောင့်ပူရ် ဒုက္ခသည် ဝှမ်းမှ ရိုက်ချာ ဒုက္ခသည် ၁၀၀၀၀ ထဲမှ ၁၂၀၀၀ ခန့်ကိုပြန်လည်ယူ ဆောင်လာ သော်လည်း ၎င်းတို့၏ မွေးရပ်ကျေးလက်ဒေသများ သို့မရောက်နိုင်ဘဲ မြို့ပေါ်တွင်သာ နေရာချထား ပေး လေသည်။ ၎င်း ၁၉၄၂ ခုနှစ် ဒုက္ခသည်များ သည် ဝိတ်ပူဝှမ်း ဝှာဖြင့် ၎င်းတို့ မွေးရပ်ဒေသသို့ အချို့မှာ သွား ရောက် နေထိုင်ရန်အတန်တန်ကြိုးစား နေသော်လည်း ၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး မှ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ သော အနှောင့်အယှက်ပေး မှာ ကြောင့် ၊ ပြန်လည်၍ မောင်းတောနှင့် ဘူးသီး တောင်မြို့သို့ ဦးတည်၍ ပြန်လည်ပို့ ပေးခြင်း ကို ခံရပါသည်။

မေယျံ ဝရိတ် မေဝင်း တော၊ ဘူးသီး တောတို့၌ နယ်တွင် ရိုဟင်ချာ
 လူမျိုး တို့သည် ဘာသာ ရေး ထုံးတမ်း စဉ်လာအရ စောလျင်စွာ အိမ်ထောင်ပြု
 ခြင်း ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ
 ပို၍ (၄) ယောက်ထိ နိုင်ခြင်း ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ ဖြောင့်တ
 အတိုး ပျိုး ထုံး ပြု နယ်များ ဖြစ်မည်မှာ ဖြောင့်တ လက်ဝတ်မလွှဲပါ။ ထိုပြင်၌ ဖြောင့်တ
 များ သည် ၁၉၄၂ ခုအစိက ရှုန်း ဖြောင့်တ စစ်တွေ ဝရိတ် အခြား ဖြောင့်တ (၇)
 ဖြောင့်တ နယ်မှ ဒုက္ခသည်များ လည်း ခုစည်း နေထိုင်ရာ အရပ် ဒေသဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့
 သဖြင့် လူဦး ရေအဆမတန် ထူထပ် ပေါများ ပြီး အစား ဆင်း ရဲခြင်း ဒုက္ခ၊
 အဝတ်ဆင်း ရဲခြင်း ဒုက္ခ၊ အနေဆင်း ရဲခြင်း ဒုက္ခ စသော ဒုက္ခမျိုး စုံစုံနှင့် ရင်
 ဆိုင် နေရပါသည်။ ။ ဤဒုက္ခအမျိုး မျိုး မှကင်း ကွာ နိုင်ရန် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး
 ရရှိ သောအချိန်မှ စ၍ နှစ်ပေါင်း (၂၀) နှစ်တိုင်းတိုင်း အဖန်ဖန်ကြိုး စား ခဲ့
 သော်လည်း သဲကျ ရေလှိုင်းပင်ရိုး မရောက်ခဲ့ပါ။

ဤအခါက ရှုန်း ဖြောင့်တ အဲကွက်ထင်ရာကို နှစ်ပေါင်း (၁၂၀၀) တိတိ
 ချစ်ခင်ရင်း နှီး ခင်မင်စွာ မေဝင်နှစ်မရင်း ချာများ လို နေလာခဲ့ သော
 ရိုဟင်ချာ နှင့် ရခိုင်တို့သည် နေ့ဖြစ်ပျိုး ခွဲသည်မှာ (၂၇) နှစ်ပတ်ကြာသွား
 သော်လည်း ပြန်လည်၍ နား လည်မှ၊ ပေါင်း သင်း မှ၊ ချစ်ခင်မှ၊ ရင်း နှီး မှ၊
 ရသင့်သ လောက်မ ရရှိ နိုင်သည့်မှာ ဝမ်း နည်း ဘွယ်ရာ ဖြစ်ရပ်တ ရပ်ပင်ဖြစ်
 သည်။ ယနေ့ ခေတ်သစ်လူငယ်များ ဖြစ်သော “ ရက္ခဇီ ရဟာမာ ” အမျိုး
 သား တို့သည် တက်သစ်လွင် သော အသိ ပိတ်ခါတ် ဖြင့် ရှေး ရခိုင်မင်း အဆက်ဆက်
 က ရခိုင်ရာ ဝေင်ကို လှေလာပြီး ရှိရင်း ပကတိ ချစ်ကြည်ရင်း နှီး မှ၊ ကိုပြန်လည်
 တည်ဆောက် နိုင်ကြမည်ဟု အထူး မျှော်လင့်လျက် တောင့်တ နေပါသည်။

ရိုဟင်ချာ ဘာသာစကား ၊ စာပေ နှင့်
ယဉ်ကျေးမှု ဝေလှထုံး ဝံ။

ကမ္ဘာပေ T ရှိလူမျိုး တိုင်း တွင်၎င်း တို့ကိုယ်ပိုင် ဘာသာ စာပေ နှင့်
 ယဉ်ကျေးမှု ဝေလှထုံး ဝံများ ရှိသလို ရိုဟင်ချာလူမျိုး မှာလည်း မိမိတို့၏
 ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကား ၊ စာပေ နှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဝေလှထုံး ဝံ ရှိကြပါသည်။
 ရိုဟင်ချာဘာသာစကား မှာ အီစ္စလာမစ်ဘာသာ ဝေလှထုံး များ မှ၊ အောက်မှ
 တိုးတက်ပေ T ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ နယ်ခြား ဒေသတွင် နေထိုင်ရသော
 လူမျိုး စုံဖြစ်သည့်အား လျော်စွာ ၎င်း တို့၏ဘာသာစကား သည်လည်း တိုင်းတပါး
 ဘာသာခြား စကား များ နှင့် ရော ထွေး လျက် ရှိပါသည်။ ရိုဟင်ချာ စကား တွင်
 ဆာရဗီ ၊ ဖါရဗီ ၊ အူရူ ၊ ရခိုင်နှင်းက ဂါလီ စကား တို့ ရော ထွေး မှ၊ မှပေ T

လာ သောဘာသာဝကား တရပ်ဖြတ်ပါသည်။ ထိုနည်း တူယဉ်ကျေး မှာ နှင့်စ လေ့
ထုံး ဝံများ လည်း ရော ထွေး သော စ လေ့ထုံး ဝံပတ်ဖြတ်ပါသည်။ ရှိတ်ချာ
ဝေ ပေ မှာ အာ ရာဇီ အက္ခရာ ဖြင့် ရေး လေ့ ရေး ထ ရှိ ခဲ့သည်။ ရှိတ်ချာ ဝေ ပေ
ဖြင့် ရေး သား ခဲ့ သော ဆေး ကျမ်း များ ၊ သ မိုင်း ဝင် မှတ်တမ်း များ နှင့်
အခြား ဝေ ရွက်ဝတ်မ်း များ ယ နေ့တိုင် တွေ့ ရှိ ရပါသည်။ အား ပေး ပြော က
ဝား မှာ မ ရှိ၍ မွေး မှိန် နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရှိတ်ချာလက်ရာ များ နှင့်ပန်း ချိပ်နား ပု များ ကိုလည်း ထို ခေတ်က
ဆောက်လုပ်ခဲ့ သော ပလီဝတ် ကျောင်း တော်များ ၊ လှိုင်ဂူ များ ၊ ဒါရိုဂါမင်း
ချိုင်း များ သည် ယ နေ့တိုင် သက် ဆက် ထင်ရှား ဖေပြု ထုတ်လျက် ရှိ နှောင့် ၊ တွေ
ရပါသည်။ ၎င်းတို့ထဲ မှ နာမည် ကျော်ဆောင် ခြား လက်ရာ များ အချို့ ကို ဖေပြု
ရလျှင် မြို့ဟောင်း မြို့နားနီး ကဝါလော ဇိဂွာ ဌ ဝန်ဒိ ဝန်ပလီ ၊ ဝတ် တွေ မြို့ အနီး
လွန်ခဲ့ သော နှစ် ပေါင်း (၁၄၀) ကျော်အချိန်ကတည်း ဆောက်ခဲ့ သော အိစ္ဆလာ မ်
သာသနာ အာ ဝေ နည်းသူ တော်ဝင်များ သီတင်း သုံး ရာ " ဗဒ ရမကန် " ၊
မင်း ပြား မြို့ နယ် လေ မျှ မြစ်အ ရွှေဘက် တောင်ပူ ဝေ တခု ရှိ " ဗဒ ရမကန် " ၊
မောင်း တော တောင်ပိုင်း ရှိ ဗဒ ရမကန် နှင့် အခြား နေရာ အနှံ့အပြား
တွင်လည်း ဗဒ ရမကန် များ ထင်ထင်ရှား ရှား ရှိပါသည်။

ရှိတ်ချာတူ ရိယာ နှင့်ဂီတ များ မှာ ရှိတ်ချာလူ များ သည်အာ ရာဇီ
အစိုး အမှတ်အ မွေ ခံ ရသူ များ ဖြစ်သည့်အပြင် ၊ အိန္ဒိယအစိုး အမှတ်ကိုလည်း အ မွေ
ရသူ များ ဖြစ်ပါသည်။ ရှိတ်ချာ ဘိုး တော်လင်များ ရ ခိုင်ပြည့်သို့ တူ ရိယာ အ မျိုး
မျိုး ယူ ဆောင် လာ သည်ဟု သိ ရှိ ရပါသည်။ ရှိတ်ချာတူ ရိယာ ဂီတ မှာ အလွန် သာ သာ
လှ၍ နား ဝင် ချို့ မြ ပါသည်။ ရှိတ်ချာဘာသာ ကို အသံလွှင့် နှင့် ရ ခဲ့ ဝင်ကလည်း
ကြား ဘူး ကောင်း ကြား ဘူး ပါလိမ့်မည်။

ဝေ မျက်နှာ (၁၁) မှ

၁၂၉။ " ရက္ခ " သည် ဘာ ဂါလီ ဝကား မှ ဆင်း သက်လာ သည်။ အဓိပ္ပါယ် မှာ
သနား ကြင်နာခြင်း တူ ရပါသည်။ (သို့မဟုတ်) " ရက္ခေသ " တူ
သော ဝင်ဝက ရာဇ (SANSKRIT) ဘာသာ မှ ထွက်လာ သော ဝကား လုံး
ဖြတ်ပြီး ၊ အဓိပ္ပါယ် မှာ " ဘီလူး " မြန်မာ ဘာသာ ဝကား ဖြစ်သည်။
ရက္ခ = သနား ကြင်နာခြင်း ။ ပူရ = ပြည့်စုံ ခြင်း ။
ရက္ခပူရ = သနား ကြင်နာ ပြည့်စုံ သော ဝေသ ။ (PITYFUL or KIND & FULLAND)
ရက္ခိဇ် = သနား ကြင်နာ ခိုင်မာခြင်း (PITIEST or KINDEST)

ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံ တော်စိုး ရအာဏာပိုင်

များ ဖိစီးနှိပ်စား များ ။

၁၉၅၄ ခုနှစ် ဝက်တင်ဘာလ (၂၀) ရက်နေ့၊ ည (၀) နာရီအချိန်တွင် နိုင်ငံ တော်စိုးအဖွဲ့ဝင် နှစ် နှစ် နိုင်ငံ တော်စိုး နှိုင်း ချုပ် ဦး နှစ် နှစ် အဖွဲ့ဝင် ရှိတယ်။ အဲဒီ နှစ် နှစ် နိုင်ငံ တော်စိုး ရဲ့ ဝက် တွေ ဝ ပိုင် မှာ ဘူး သီး တောင် နှင့် မောင်း တောဆိုတဲ့ မြို့နယ် (၂) မြို့နယ် ရှိတယ်။ အဲဒီ မြို့ နယ် (၂) နယ်တော ပါက စုတန် နှင့် နယ်ချင်း ဆက်စပ် နေတယ်။ ဒီဘူး သီး တောင် နှင့် မောင်း တော မြို့နယ် အတွင်း မှာ နေထိုင်ကြတဲ့ ပြည်ထောင်စု တိုင်း ရင်း သား များ တာ များ သော အား ဖြင့် ရိုက် ချော အမျိုး သား များ ဖြစ်ကြ ပြီး မူဝလ ဖြစ်ကြ ပါတယ်။ တူ ချီ ရှင်း လင်း ချက် ဝ အုပ် ပါ ဝ မျက် နှာ (၃) တွင် ပါ ရှိ ပါ သည်။

နိုင်ငံ တော်စိုး နှိုင်း ချုပ် နှင့် ကာကွယ် ရေး ဝ နှိုင်း တောင်း ၊ ဖ၊ ဆ၊ ပ၊ လ ဥက္က ချီး ရာ ဝ ဝင် သူ တေ သိ တ ဦး ဖြစ် သူ ဦး ဘ တွေ သည် ၁၉၄၉ ခု နိုဝင်ဘာလ (၃) ရက် နှင့် (၄) ရက် နေ့ များ တွင် ဘူး သီး တောင် နှင့် မောင်း တော မြို့ လူထု အဝန်း အဝေး ၌ ။ ရိုက် ချော ။ လူ မျိုး ဝ တို့ သည် လူ နည်း ဝ များ ဖြစ်ကြ သော ရှမ်း ၊ ချင်း ၊ ကချင် ၊ ကရင် ၊ ကယား ၊ မွန် ၊ ရခိုင် ၊ ဝ သေ တိုင်း ရင်း သား လူ မျိုး များ ကဲ့သို့ တန်း တူ ဖြစ်ကြ ရော့ တင်း ၊ ဗမာ နိုင်ငံ တွင် နိုင်ငံ ပေါင်း များ ရွာက ရာ ဝ ဝင် အ ရ နေ ထိုင် လာ ခဲ့ ရော့ တင်း။ ၎င်း တို့ သည် အိ စွလာ မ် တာ သာ ဝ ဝင် မူဝလ များ ဖြစ်ကြ ၍ သ ရွာ သာ မ ဝိ နှင့် ပြည်စုံ ကာ တိုင်း ရင်း သား အခြား လူ မျိုး များ နှင့် ရင်း နှီး ရွာ ချစ် ကြည်ကြ ရော့ တင်း ။ ရာ ဝ ဝင် သက် သေ တား ၍ မိ နှိုင်း သွား လေ သည်။

၁၉၆၁ ခု၊ ဇူလိုင်လ (၄) ရက် နေ့ မောင်း တော မြို့ မူချာ တတ် သောင်း ကျန်း သူ များ လက် နက် ချအလင်း ဝ ဝင် အ ဝမ်း အနား ၌ ဒု ကာ ကွယ် ရေး ဦး ဝိး ချုပ် (ကြည်း) ဝိုက် မှား ချုပ် အောင် ကြီး ဖိစီး နှိပ်စား တွင် လည်း အောက် ပါ အတိုင်း ပါ ရှိ ကြ ပါ သည်။

မေယု ဝ ပိုင် ဖိစီး နှိပ်စား ကာ ကွယ် သည် ပါက စုတန် နှင့် နယ် နှစ် နှစ် ချင်း ဆက် ဝ ဝင် နေ သည့် အ လျောက် ဤ နယ် နှစ် နှစ် အ ရွှေ တက် နှင့် အ နေ ကာ ကွယ် တွင် အိ စွလာ မ် တာ သာ ကို သက် ဝ ဝင် ယုံ ကြည် သော လူ မျိုး ဝ များ ရှိ ကြ သည်။ အ နေ ကာ ကွယ် တွင် ရှိ သော လူ မျိုး ကို ပါက စုတန် သား တူ ဝ ဝင် ၍ အ ရွှေ တက် မြန်မာ ပြည်ထဲ တွင် ရှိ သော လူ မျိုး ကို ရိုက် ချော တူ ဝ ဝင် ရော့ တင်း ။ ဤ မြန်မာ ပါက စုတန် နယ် ဝ ဝင် စု တည်း တွင် သာ လူ မျိုး တမျိုး တည်း တိုင်း ပြည် နှစ် ကြ ၍ နေ ကြ သည် မ တူ တဲ ဝ ၊ တ ရုပ် နှင့် ဆက် နေ သော နယ် ဝ ဝင် တွင် လည်း ဤ ကဲ့သို့ လူ မျိုး ချင်း ဆက် နေ ကြ သည်။

ဥပမာ = ကချင်ပြည်မှာ လိဆူး ၊ အီကော ၊ လဝဝ ဆောလူမျိုး များ
ရှိသလို တရုတ်ပြည်တွင်လည်း ၎င်း လူမျိုး များ ရှိကြသည်။ ထိုနည်း တူပင် မြန်မာ
ပြည်ဘက်တွင် ရှမ်း ၊ ရှိသလို တရုတ်ပြည်ဘက်မှာလည်း “ ထိုင်း ” ချိုမြီး ၊ ရှမ်း များ
ရှိကြပါ သေး သည်။ မြန်မာပြည်ဘက်တွင် မွန် ၊ ကရင် ၊ မလေး ၊ ဆောတိုင်း
ရင်း သား လူမျိုး များ ၊ ရှိသကဲ့သို့ ယိုးဒယား ပြည်ထဲတွင်လည်း ရှိကြသည်။ အိန္ဒိယ
မြန်မာ နယ်စပ်မှာလည်း ချင်း ၊ လီဂျေ့ ၊ နာဂ များ မြန်မာပြည်ထဲမှာ
ရှိသလို အိန္ဒိယ ဖက်တွင်လည်း ရှိပါသည်။

၎င်း လူမျိုး အသီး သီး မှာ ဝကား လည်း တမျိုး ၊ ဘာသာ ရေး ၊
လူမှား ရေး ၊ လူမျိုး ရေး ၊ ဝိုး ပျိုး ရေး ၊ ယဉ်ကျေး မှု ၊ ဓလေ့ထုံး ဝံ ဝေဉ်တို့
အား လုံး တူညီကြ ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပါက စုတန်နယ်နှင့် ဆက်နေ သော နယ်စပ်တွင်
ဝကား အပြောအဆို ကိုး ကွယ် သော ဘာသာ ၊ ဓလေ့ထုံး ဝံနှင့် ယဉ်ကျေး မှု
အား ဖြင့် တူညီ သော ၊ ရိုဟ်တိုင်း လူမျိုး များ ၊ ရှိသကဲ့သို့ မြန်မာပြည်ဘက်တွင်
လည်း ရိုဟ်တိုင်း လူမျိုး များ ရှိကြသည်။

၁၉၄၀ ခုနှစ်တွင်ဘာသာ ရေး ၊ လူမှား ရေး ၊ လူမျိုး ရေး နှင့်
ဝိုး ပျိုး ရေး နှိတ်ကွတ်မှ အမျိုး မျိုး ကိုအကြောင်း ပြောသော သောင်း ကျမ်း များ
စောလှန်ခွဲ သော်လည်း ယနေ့ ၁၉၆၀ ခုတွင်နှိတ်ကွတ်မှ တူသမျှ ရှိ စော့သဖြင့်
သောင်း ကျမ်း ပုံနှိပ်ရန်လို ကြောင်း သက်သေပြသ ဝါပါသည်။ ထို့အပြင် ရိုဟ်တိုင်း
လူမျိုး ကိုလည်း ပြည်ထောင်စုတိုင်း ရင်း သား လူမျိုး စုဝယ်စုအဖြတ် သေ
ချာချာအသိအမှတ်ပြုပြီး ဖြစ်ကြောင်း အတိအလင်း ကြေငြာ ခဲ့ပြီး ၊ ဤလူမျိုး စု၏
ဖက်စုတိုင်း တက် ရေး အတွက်လည်း ကြိုး ဝား ဆောင်ရွက်မည်ဟု ကြေငြာ ပြော
ကြား သွား ပါသည်။ မူ့ချာတစ်မျိုး ဤကဲ့သို့ စုဝင်း လက်နက်ချအလင်း ဝင်ခဲ့
ခြင်း သည်ပင်လျှင် ရိုဟ်တိုင်းလူမျိုး တို့၏မတုတ်မခံ သော မျိုး ချင်ဝိတ်ဝိတ် ၊
ဇချမ်း သာယာစွာ နေထိုင်လို သော ဝိတ်ဝိတ်နှင့် ရှမ်း သတ္တိနှင့် ပြည့်စုံ မှု ၊
ပြည်ထောင်စု ကြီး အပေါ်သစ္စာ ရှိမှ ကို လက်တွေ့ ပြသလိုက်ခြင်း ပင်ဖြစ်ပါသည်။

အလား တူပင် ဒုကာကွယ် ရေး ဦး ဝိုး ချော် (ရေး) ဗိုလ်မှူး ချော်
သန်း မေ နှင့် နယ်ခြား ဒေသအုပ်ချုပ် ရေး အရာ ရှိချော် ဗိုလ်မှူး ကြီး ဝေဉ်မြင့်
တို့ကလည်း ဖိနှိပ်ကြား ခဲ့ လေသည်။ ရေဒီယိုနှင့်သတင်း ဝေဉ်တစ်ဆင့် ကန္တာသို့
ကြေငြာ ပေး ခဲ့ပါသည်။ ဝေဉ်အုပ်စု လေး များ ထုတ်ဝေ၍ ပြည်သူသို့ ဝေဉ် ပေး
ခဲ့ပါသည်။ ၎င်း ကို မေယု ရွှေ ရေး ဟု နာမည် ပေး ထုတ်ဝေ ခဲ့ သော ဝေဉ်အုပ်စု
ဝေဉ်မျက်နှာ ၁ ၊ ၂ နှင့် ၁၁ နှင့် ခေတ် ရေး တစ်မ တော် ၊ အင်္ဂါ နေ့ ဝင်
“ မေယုအထူး ထုတ် ” (၁၀ ၊ ၁၂ ၊ ၁၉၆၀) ဝေဉ်မျက်နှာ ၃ ၊ ၃၂ နှင့်

ခေတ် ရေး မဂ္ဂဇင်း အမှတ် ၉ (၁၀၀၀၆၁) ဝါ မျက်နှာ ၁၆၉ နှင့် ၁၉
တို့ကို ကိုး ကား ၍ ရေး သား ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၆၁ ခု မေလ (၂၅) ရက် နေ့မှ ဝ၍ ရိုဟင်ချာဘာသာ ကိုအသံ
လွှင့် ရန်လူ မျိုး ဝုတ ဝုအပြု ဝိအသိအမှတ်ပြု ခဲ့ ပါသည်။ အသံလွှင့် ရာတွင် တပတ် (၃)
ကြိမ် မှ နှစ်မှန် ခုတ်ယူ ပိုင်း မြန်မာ့အစိုးရ ဝန်ထမ်း နေ့စဉ် အချိန်တွင်
မိမိတို့ ၆၂.၆၅ နှင့် ၂၆၀.၁၅ မှ ရိုဟင်ချာဘာသာ ဖြင့်အသံလွှင့်လျက်ရှိ
ခဲ့ကြ ပါသည်။ သို့သော် ၁၉၆၅ ခု အောက်တိုဘာလ (၁) ရက် နေ့မှ ဝ၍ ရိုဟင်
ချာ အပါအဝင် ရခိုင်၊ မွန်၊ လာဟို၊ ပအိုဝ်း တိုင်း ရင်း သား ဘာသာ များ
ကို အကြောင်း ခဲ့ ပြန်လည် ရုပ်သိမ်း လိုက်ပါသည်။

အထက်ပါ ရိုဟင်ချာလူမျိုး ဆင်း သက်လာ ဝံ့ ကိုကြည့်၍ ခြင်း အား ဖြင့်
ပြည်ထောင်စု မြန်မာ ဝိုင်ငံတွင် တိုင်း ရင်း သား လူမျိုး အသီး သီး ၊ ဘာသာ
ဝကား အသီး သီး ရှိကြ ရာ ဝယ် ရိုဟင်ချာလူမျိုး များ သည်လည်း အထင်အရှား
ပါဝင် ကြောင်း လယ်ပြင်တွင် အင် ပြော ဝင်ကြီး သွား သကဲ့သို့ ထင်ရှား လျက်ရှိ နေ
ပါ တေ ဝံ့သည်။

ပြည်ထောင်စု ကြီး ဆန္ဒ ရှိပါ ဝေ။

တိုင်း ရင်း သား ညီညွတ် ရေး တည်ဆောက် မှု အောင်မြင်ပါ ဝေ။

အာရဗီ၊ ဖါရဝီ၊ စန္ဒစိက ရစ်နှင့်ဘင်္ဂလီ ဝေါဟာရ
စကားတို့၏ ရှင်းလင်းချက်များ မှာ။

၁။ ရက္ခပူရ = ဘင်္ဂလီ စကား မှဆင်းသက်လာသော စကားလုံး ဖြစ်သည်။
အဓိပ္ပါယ်မှာ သနားကြင်နာပြည့်စုံခြင်း။

ရက္ခ = သနားကြင်နာခြင်း။

ပူရ = ပြည့်စုံခြင်း။

ရက္ခဝသ = စန္ဒစိက ရစ် စကား၊ မြန်မာလို အလုံး ဖြစ်သည်။

ရက္ခိုင် = သနားကြင်နာ ခိုင်မာခြင်း။

၂။ အါရ်ကန် = အာရဗီ စကား (စာပေ) မှဆင်းသက်လာသော စကားလုံး ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ အစ္စလာမစ်အခြေခံငါးပါး (Five Principles of Islam) ကို ဦးစွာ ချမ်းသာယာပြီး၊ ဆုံးမိမိ၊ ဆေးကမ်း၊ ဝေဝဟာ ဆောင်ရွက်/ဆောင်ရွက် နေရာဒေသဖြစ်သည်။

၃။ ရဟမီဗရီရို = အာရဗီ စကား မှဆင်းသက်လာသော စကားလုံး ဖြစ်သည်။
ရဟမီသည် သနားခြင်း ဖြစ်၍၊ ဗရီရိုသည် အရပ်ဒေသ
ကို အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။ အာရဗီကို နှစ်သက်သော ဘာသာပျက်သော အခါ
ဒုက္ခသည်များ အား သနားကြင်နာခဲ့သော ဒေသဖြစ်၏။

ရဟာမ = အာရဗီ စကားလုံး၊ အဓိပ္ပါယ်မှာ သနားညွှတ်ခြင်း
နှင့်ပြည့်စုံသော အရပ်ဒေသ ဖြစ်သည်။

၄။ လေမျိုးမြစ် = ရိုဟင်ဂျာတို့က လောမီဖိုက် (ဝါ) လေခွဲဖိုက်မြစ်ဟု ခေါ်သည်။
လေခွဲဖိုက်သည် အာရဗီ စကားလုံး ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ
၄င်း မြစ်အနီး တဝိုက်တွင် သီးနှံစိုက်ပျိုး ရာတွင် အထူး
အောင်မြင်သဖြင့်၊ မြေညီစာ ပေါများသော နေရာတွင်
အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။

၅။ ကုလီးတန်မြစ် = ကုလား တန်သည် ပါရဝီ စကားလုံး ဖြစ်သည်။ ကုလား ဆိုသည်
မှာ ဦးထုပ် (Cap) ။ တန်ဆိုသည်မှာ ဥပဇာတ်ပြည့်စုံ
ခြင်း။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဥပဇာတ် ပြည့်စုံခြင်း ထုတ်ဆောင်း
ပထန်စသည်တို့များကို နေရာချထားသော အရပ်
ဒေသ ဖြစ်ပါသည်။

၆။ Akryab = အက်အာဗ်သည် ဖါရဝီ စကား မှဆင်းသက်လာသော
စကားလုံး ဖြစ်ပါသည်။
အက် = တစ်။ အာဗ် = ရေ (One Water or One River) မြစ်တစ်မြစ်
အဝတွင် တည်ရှိခြင်းကို ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အဆက် (ဝေါဟာရများ မှ)

၇။ မေယျ မြတ် = မေယျမြတ်ကို ဝန်ဇုန်ကု ဝေငါ၍ ၊ မိဂဝဓိကေား လုံး ဖြစ်
ပါသည်။ ကုလား သည်ဦး ကုတ်ဖြတ်ပြီး ၊ ဝန်ဇုန်သည် (၅၀)
ဖြတ်ပါသည်။ အဝိပွယ်မှာ ဦး ကုတ်ဆောင်း ပထမစစ်
သား (၅၀) အား မေယျမြတ်အနီး တိုက်ကွတ်ပြု နှစ်လည်
နေရာချထား ပေး ရာအရပ်ဒေသ ဖြစ်ပါသည်။

၈။ နတ်မြတ် (Natt Rint) သည် မိဂဝဓိကေား လုံး ဖြစ်ပါသည်။ အဝိပွယ်မှာ
“ ဗဟိုချက် ” ဖြစ်၍ နတ်မြတ်သည် ရုခိုင်ကမ်း ပျိုး တန်း
နှင်း ဝတ်ကောင်း ကမ်း ပျိုး တန်း အလယ်ဗဟိုချက်၌
တည်ရှိသဖြင့် ၊ နတ်ဟု အမည် ပေး ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သမိုင်း တွင်ထင်ရှား လျက်ရှိ သော အချို့အဆောက်အဦး များ ။

- ၁။ မြို့စောင်း မြို့အနီး ကာဝါလောငါးရွာ၌ ဝန်ဒီ ဝန်ပလီ ကျောင်း တော်။
- ၂။ ဝတ်ကျွဲမြို့အနီး ရှိများ ရွာကပင်တည် ဆောက်ခဲ့ သော အစွလာမိ
အာဇာနည်သူ တော်ဝင်များ သီတင်း သုံး ရာ “ ဗဒါရိမကန် ”။
- ၃။ မင်းပြား မြို့ နယ်လေ မျိုး မြစ်အရှောက် တောင်ပူစာတရုဂြို
“ ဗဒါရိမကန် ” ။
- ၄။ မောင်း တော တောင်ပိုင်း ၌ “ ဗဒါရိမကန် ” နှင့်အခြား
နေရာအနှံ့အပြား တွင်များ ရွာသော “ ဗဒါရိမကန် ” များ ၊
သင်း မျှင်း ဒါရိဂါ များ ။

ဗဒါရိမကန် ဆိုသည်မှာ အစွလာမိသဘာဝ အာဇာနည်
သူ တော်ဝင်များ သီတင်း သုံး ရာ ကျောင်း ဖြစ်ရ
ကြောင်း ဖြစ်သည်။

DOGMAS AND BELIEF :-

" THE FIVE PILLARS "

- 1. Profession of Faith :-
- 2. Prayer :-
- 3. Fasting :-
- 4. Pilgrimage :-
- 5. Almsgiving :-

ကိုးကားသော ဝါဒအုပ်စုများ။

- ၁။ မြန်မာ့ ဂုဏ်ထူးဆောင် စာအုပ်ကြီး ။
- ၂။ ကျောင်းသုံး ဂုဏ်ထူး (ဦးဘသန်း)
- ၃။ ကျောင်းသုံး မြန်မာ့ ဂုဏ်ထူးဆောင် (ဦးအုန်းမောင်)
- ၄။ ဂုဏ်ထူးဆောင် (ဆရာကြီး ဦးအောင်သိန်း)
- ၅။ ဧည့်သည် ဂုဏ်ထူးဆောင် (ဦးညွှန်) (ဆရာတော်)
- ၆။ မြန်မာ ဂုဏ်ထူးဆောင် ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့အစည်း (ဦးဖြူ)
- ၇။ ဗမာ့ မူလင်္ဂါ ဂုဏ်ထူး (ဦးမြ)
- ၈။ မြန်မာ့ ဂုဏ်ထူးဆောင် အဖွဲ့ (၉) ။ ဝါဒအုပ်စု ၁၉၂၀ ။
- ၉။ ခေတ်ရေ ဝါဒဆိုင်ရာ (အဖွဲ့ ၁၄၊ အဖွဲ့ ၂။ အဖွဲ့ ၁၄၊ အဖွဲ့ ၁၀ ။
အဖွဲ့ ၁၄၊ အဖွဲ့ ၁၁ ။ အဖွဲ့ ၁၂၊ အဖွဲ့ ၆ ။
အဖွဲ့ ၁၂၊ အဖွဲ့ ၉ ။ အဖွဲ့ ၁၄၊ အဖွဲ့ ၁၁ ။)
- ၁၀။ ကမ္ဘာ့မဂ္ဂဇင်း ။ အဖွဲ့ ၇၆/၀၀
- ၁၁။ ပြည်ထောင်စု ခေတ်စား ဝါဒ အဖွဲ့ (၁/၅/၃) ၁၉၆၀ ခုနှစ် ။
- ၁၂။ မေယျ ရွှေရေ ။
- ၁၃။ ဝါဒကြီး ချုပ် ဦး ချစ် အယ်လ်ဂျင်ဒရီးလင်း ချစ် မိန့်ခွန်း ဝါဒအုပ်စု
ဝါဒအုပ်စု (၃) (၁၉၅၄ ခု၊ ဝက်တီဘာလ ၂၅ ရက်၊ ည (၀) နာရီ
အချိန်)

- ၁၄။ History of Burma by G.E. Harvey
- 15. Burma from the earliest times to the present day by J.G. Scott.
- 16. A Short History of Burma by S.W. Cocks.
- 17. Burma by D.G.E. Hall
- 18. Old Burma Compiled and Edited by U Myo Min
- 19. Burma Gazetteer Akyab District compiled by R.B. Smart.
- 20. Burmese Outpost by Anthonay Irwin
- 21. Europe and Burma by D.G.E. Hall
- 22. History of Aurangzeb by Jadunath Sarkar.
- 23. Burma Muslims by M.K. Rahaman in Urdu.
- 24. The Cultural Heritage of Pakistan Edited by S.M. Ikram.
- 25. Compiled Islamic History by Maulana Shaukat Ali Fhami.
- 26. A History of India by Sir Dumber.
- 27. History of Burma by Sir Arthur Phayre.
- 28. Akbar The Great Moghol by V.L. Smith.
- 29. Burma Past and Present by Albert Fytch.
- 30. British Burma Gazetteer Vol: 2.
- 31. Chittagong District Gazetteer (A.D. 1798)
- 32. History of Srasin (Arab History) by Syad Amir Ali.
- 33. In History of Arab by Phillip K. Hitti.
- 34. Defeat Into Victory by Field Marshal William Slim.
- 35. Guardian Magazine, September 1959, May 1960, October 1960 & February '61.
- 36. Rohingyas and Kamans by M.A. Tahir Ba Tha.
- 37. History of Pakistan by Donald N. Wilber.
- 38. A History of South-East Asia by D.G.E. Hall
- 39. " Pakistan " Birth and Growth of a Muslim Nation By Richard V. Weekes (P
- 40. The " Middle East " a Political and Economic Survey, Edited
by Sir Reader Bullard.

အမှတ် ၀၆

အမည်နှင့် ဖြန့်ဖြူးရန်

ပုံ

အမှတ် ၀၆

အမည်နှင့် ဖြန့်ဖြူးရန်

ပုံ

မေတ္တိတရား ဖြန့်ဖြူးရန်

- ၁။ ဦး ဝှား အလောင်း
- ၂။ ဦး ဆီတတ် ဂုဏ် ချစ်လွင်
- ၃။ ကိုဆီဒ ရှိတ်ဆိန်း လွင်
- ၄။ ကိုတော် ဝှိုရ် အောင်လင်း
- ၅။ ကိုအဖီ နှိုရ် ဂုဏ်နန်းဝင်း မောင်
- ၆။ ကိုမိုဟာ မဟာယူ နှိုတ် (န)
- ၇။ ကိုမိုဟာ မဟာယူ နှိုတ် (န)
- ၈။ ဦး ဇော်ဂိုယား အေး လွင်
- ၉။ ဦး အံလီအက်တံရ် (မေတ်လစီ)
- ၁၀။ ကို ဖဇ္ဇလ်က ရှိတ်
- ၁၁။ ဦး ဆယ်အုလ္လ (မေတ်လစီ)
- ၁၂။ ကိုမိုဟာ မဟာယူ နှိုတ်
- ၁၃။ ကိုဝှား ယက်အာမက်
- ၁၄။ ဦး မိုဟာမက်အာဆ် (မေတ်လစီ)
- ၁၅။ ဦး နေတ်ဒီရ်အံမက် (မေတ်လစီ)

ကိုမိန် ချောင့်ဖြူးရန်

- ၁၆။ အနိတ်ဆူလ် မုတ်တမ်ခင် မေတ်
- ၁၇။ ဦး အာဇ်မုဒိန် (မေတ်လစီ)
- ၁၈။ ကိုအာဇ် ချယ်ဟိုက် (န)
- ၁၉။ ကိုဟာ ဝှိုနီလှ ဝှေ့
- ၂၀။ ကို ဝှေ့တဖီ တထွန်း
- ၂၁။ နှိုရ်အံလောင်း မေတ်ပြ
- ၂၂။ ကိုနာဇ်ရ်ဟူ ဆောင်
- ၂၃။ ကိုနှိုရ်အလောင်း ခင် မေတ်
- ၂၄။ ကိုဇော်ရ်အာမက် အေး မေတ်
- ၂၅။ ကိုမုနီရ်အာမက် မေတ် မေတ်

အလယ်သံ နှောင့်ဖြူးရန်

- ၂၆။ ဦး ကာစင် နှောင့်ဝင်း
- ၂၇။ ကိုမိုဟာ မဟာယူ

ဘူး သီး တောင့်ဖြူးရန်

- ၂၈။ ဦး ကလီပုလ္လ တထွန်း
- ၂၉။ ကိုအာဘူ နေတ်ဆာရ်
- ၃၀။ ကို ဝှေ့တဖီ တထွန်း
- ၃၁။ ကိုမိုဟာ မဟာယူ နှိုတ် မေတ်

ပြေပုံ ဖြန့်ဖြူးရန်

- ၃၉။ ဦး ဖယ်စိအာမက် (မေတ်လစီ)
- ၆၀။ ကိုမိုဟာ မဟာယူ

ကျောင်း တောင့်ဖြူးရန်

- ၃၂။ ဦး အဘူဘ ဆေရ်တ ခင်
- ၃၃။ ကိုအာဇ် ဒုမာ လေက်
- ၃၄။ ဦး နှိုရ်အံမက် အံရ်ကီ
- ၃၅။ ဦးထွာ နန်း (မေတ်လစီ)
- ၃၆။ ကိုအာဘူဆက်

စေတီ ပြင်ဖြူးရန်

- ၃၇။ ဦး မိုဟာမက် တေတ်ယူတ်
- ၃၈။ ဦးဆယ်ကံဆီလမ် (မေတ်လစီ)
- ၃၉။ ကိုမိုဟာမက်က နှောင့်

ဂုဏ် တောင့်ဖြူးရန်

- ၄၀။ ဦး မိုဟာ မဟာယူ နှိုတ်
- ၄၁။ ကိုမိုဟာ မဟာယူ နှိုတ်

ပုဏ္ဏား နှောင့်ဖြူးရန်

- ၄၂။ ဦး တာက ဝှိုရ်

စစ် တောင့်ဖြူးရန်

- ၄၃။ ကိုဟာ ဝှိုအာမက်
- ၄၄။ ကိုနှိုရ်အာလီ
- ၄၅။ ကိုအာဘူလ်ဟူ စိန်
- ၄၆။ ကိုအာဇ် ချယ်ဟိုက်

ကျောင်း တောင့်ဖြူးရန်

- ၄၇။ ဦး မုတ်ဖရ်အံမက် (မေတ်လစီ)
- ၄၈။ ဦး ဖိုရ်အာမက်
- ၄၉။ ကို ဝှေ့တဖီ အာလောင်း
- ၅၀။ ကိုနှိုရ်အံဆယ်လမ် နှောင့်လှ အေင်

မြို့တောင့်ဖြူးရန်

- ၅၁။ ဦး နေတ်ဒီရ်အာမက်
- ၅၂။ ကိုလူမာလ်အာမက်
- ၅၃။ ကို ဆွေယက် ဂုဏ်

မင်း ပြင်ဖြူးရန်

- ၅၄။ ကိုလူ ဝှေ့တဖီ
- ၅၅။ ကိုခိုလ် မိုဟာ မဟာ
- ၅၆။ ကို အေတ်လ်အာမက်

ပေက် တောင့်ဖြူးရန်

- ၅၇။ ဦး အာဇ် ဒုမာ
- ၅၈။ ဦး ထွာလ်ဟူ စိန်

- ၆၀။ ကိုဆီဘူ ဂုဏ်
- ၆၁။ နှောင့်ဖြူးရန်
- ၆၂။ ကိုဆယ်ကံဆီလ်